Fondator:
Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful R

FOAIE EDITATA DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMANA A SIBIULUI

Anul 152
SIBIU
1 şi 15 octombrie
Nr. 37—40
2004

Nan-Ioam
Str. Axente Sever 27
Sibiu

SIBIU 7
15.10.12

„LA CEAS DE PRAZNIC ARDELEAN"

Cu aleasă bucurie, Biserica Ortodoxă Română prăznuieşte în fiecare an la 21 octombrie pe sfinţii mărturisitori din Ardeal, Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara, mucenicul Nicolae Oprea din Sălişte, preoţii Moise Măcinic din Sibiel şi Ioan din Galeş. Primii trei sfinţi mărturisitori au fost canonizaţi de către Sf. Sinod al Bisericii noastre în anul 1955, fiind proclamaţi cu mare solemnitate în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia la 21 octombrie, în chiar ziua în care a avut loc actul revenirii fostei Biserici Unite la Biserica mamă Ortodoxă.

Au fost atunci manifestări grandioase la care au participat membrii Sf. Sinod în frunte cu patriarhul de veşnică pomenire Justinian Marina, mulţime mare de preoţi şi de credincioşi.

Ultimii doi din ceata mărturisitorilor ardeleni, preoţii Moise Măcinic şi Ioan din Galeş au fost canonizaţi de către Sf. Sinod în anul 1993, împreună cu alţi sfinţi şi bineplăcuţi lui Dumnezeu, odrăsliţi din neamul nostru. De aproape 50 de ani, credincioşii ortodocşi români, mai ales cei din Ardeal, cinstesc aşa cum se cuvine pe cuvioşii mărturisitori care au luptat pentru apărarea dreptei credinţe şi şi-au jertfit viaţa în temniţele vremii, pentru puritatea credinţei străbune şi pentru închinarea neîntinată a lui Hristos.

Au fost vremuri de cumpănă pentru neamul românesc din Transilvania, atunci când s-a vrut ruperea unităţii de credinţă şi de simţire românească a fiilor aceluiaşi neam. S-a încercat, cum se mai încearcă şi acum, să-i înstrăineze pe români de la sânul cald al Bisericii pravoslavnice şi să-i facă astfel să-şi uite limba, credinţa, obiceiurile şi neamul.

Ca un dar al Providenţei dumnezeieşti au apărut în acele vremuri de răstriştе sfinţii ardeleni, mărturisitorii dreptei credinţe care, ca nişte luceferi, au condus lupta pentru apărarea credinţei şi a Bisericii.

Ca nişte îngereşti trâmbiţe ei au înviorat în sufletul românilor ardeleni îndrăznirea mărturisirii dreptei credinţe — cum îi numeşte troparul lor — şi ca nişte înţelepţi propoveduitori pe popor l-au hrănit cu dreaptă şi luminată învăţătură.

Nici nu ne dăm poate seama cum ar fi arătat Transilvania astăzi, atât din punct de vedere spiritual

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

Cântarea omofonă — mijloc de întărire a unităţii de credinţă

Se ştie că nu a existat popor în lume care să nu fi avut muzică şi să nu fi practicat cântarea. Sentimentul frumosului s-a manifestat dintotdeauna prin muzică — ca şi prin celelalte arte — potrivit cu locul, timpul şi specificul fiecărui popor. Muzica are putere emoţională, fiind socotită un tezaur preţios al simţirii şi gândirii fiinţei umane. De aceea popoarele din cele mai vechi timpuri atribuiau muzicii un rol instructiv şi educativ, înscriind-o printre ştiinţele cele mai înalte şi folositoare.

Despre muzică Platon spunea: *„Muzica este o lege morală. Ea dă suflet universului, aripi gândirii, este esenţa ordinii, înălţând către tot ce este bun, drept şi frumos"*. Mulţi gânditori din antichitate vorbesc despre originea divină a muzicii.

Evreii, popor monoteist, au cultivat de asemenea muzica închinată lui Iahve, muzica religioasă a templului.

În concepţia creştină, Dumnezeu însuşi cântă, iar lumea cerească trăieşte şi ea în compania muzicii. De aceea îngerii nu apar în picturile celebre nici pictând, nici desenând sau scriind, ci *cântând*. Prin darul cântării omul se aseamănă cu îngerii şi cu sfinţii care aduc neîncetat slavă lui Dumnezeu *(Isaia, VI, 2-3, Luca, II, 13-14)*. E firesc ca în cultul creştin cântarea să fi ocupat încă de la început un loc important. Mai ales cultul ortodox foloseşte un bogat şi variat volum de cântări, unele de origine biblică, altele alcătuite de diferiţi melozi şi imnografi creştini.

Cântarea este modul cel mai propriu de a vorbi despre sau lui Dumnezeu, de a mulţumi lui Dumnezeu, de a-L lăuda, de a I ne închina.

Prin cântare spunem mai mult decât putem exprima prin cuvinte.

CÂNTAREA ÎN COMUN A CREDINCIOŞILOR, MIJLOC DE PARTICIPARE ACTIVĂ LA VIAŢA LITURGICĂ A BISERICII

Cântarea bisericească în cadrul cultului divin în Biserica Ortodoxă deţine un rol deosebit de important, două treimi din rânduielile slujbelor fiind cântate. Una din formele de participare directă şi activă a credincioşilor la cult, în timpul slujbelor şi serviciilor religioase, este *„cântarea în comun"*, formă de manifestare de o deosebită putere emoţională, ce poate fi întâlnită încă din Vechiul Testament.

a) *Cântarea liturgică în istoria Bisericii*

Temeiuri biblice şi patristice pentru cântarea în comun a credincioşilor

Cea dintâi *„cântare în comun"* de care se vorbeşte în Vechiul Testament este *„Cântarea lui Moise şi a fiilor lui Israel"*, după ce au trecut prin Marea Roşie, îndreptându-se spre pământul făgăduinţei. *„Atunci Moise şi fiii lui Israel au cântat Domnului cântarea aceasta şi au zis: Să cântăm Domnului căci cu slavă s-a preaslăvit"*.

În psalmii lui David sunt de asemenea numeroase referirile la cântarea în comun. *„Şi au crezut în cuvintele Lui şi au cântat laudă Lui" (Ps. 105,12)* sau *„Cântaţi Domnului cântare nouă, cântaţi lauda Lui" (Ps. 149,1)*, iar în *Psalmul 134, 1-4 „lăudaţi numele Domnului, lăudaţi pe Domnul cei ce staţi în casa Domnului, în curţile Dumnezeului nostru. Lăudaţi pe Domnul că este bun, cântaţi numele Lui că este bun"*.

În Noul Testament, Însuşi Mântuitorul împreună cu apostolii, într-unul din cele mai importante momente ale vieţii şi activităţii Sale, la Cina cea de Taină, - cum relatează Sf. Ap. şi Ev. Matei la Cap. 26, vs. 30 -, au cântat laude, *„şi după ce au cântat laude, au ieşit la Muntele Măslinilor"*. Sf. Ap. şi Ev. Marcu descrie acelaşi moment la Cap. 14, vs. 26: *„după ce au cântat cântări de laudă, au ieşit la Muntele Măslinilor"*.

Mai târziu Sf. Ap. Pavel, adresându-se Efesenilor le recomanda: *„vorbiţi între voi în psalmi şi în laude şi în cântări duhovniceşti, lăudând şi cântând Domnului în inimile voas-*

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. DUMITRU LUCA

Constantin Vodă Brâncoveanu

La Sf. Maria Mare s-au împlinit 290 de ani de la tragica moarte a lui Constantin Vodă Brâncoveanu şi a celor patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei.

În 1688, moartea neaşteptată a domnitorului Şerban Cantacuzino şi neputinţa ca tronul să-i revină fiului său minor, i-a uşurat într-o considerabilă măsură urcarea la tronul Ţării Româneşti a lui Constantin Brâncoveanu. Cu puţin timp înaintea morţii sale, chiar Şerban Cantacuzino îl socotea pe Constantin Brâncoveanu a fi cel mai indicat ca să-i moştenească tronul.

Marea boierime i s-a adresat lui Constantin Brâncoveanu cu rugămintea să accepte a fi domnitor. Între altele, Brâncoveanu a spus: „Dumneavoastră m-aţi pohtit şi fără voia mea m-aţi pus domn, în vremi de acestea turburate, înconjurate de oşti şi de vrăjmaşi... Dacă pohtiţi toţi, mi-e voia şi mie" (Columbeanu S., Valentin Radu, Constantin Brâncoveanu şi epoca sa, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1967, p. 21). Confirmat fiind apoi ca domnitor de către sultan, în acele condiţii potrivnice, în treburile statului, Brâncoveanu a fost ajutat de către unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino.

La instalarea ca domn a lui Brârcoveanu, se anunţau nori ameninţători asupra statului muntean. Turcia cu graniţa de-a lungul Dunării, iar Austria prezentă la nord, în Transilvania, îşi făceau simţite interesele expansioniste, care se ciocneau deasupra teritoriului Ţării Româneşti. Spre a alunga primejdia, era necesar a face uz de toate resursele dibace ale diplomaţiei. Nu puteau fi neglijate nici interesele Poloniei şi trebuia asigurată liniştea din partea statului moldovean. În ale lor „Pagini din trecutul diplomaţiei româneşti" V. Cândea, D. C. Giurescu şi M. Maliţa, p. 168-169, arată că în partea din urmă a sec. al XVII-lea şi în partea de început a următorului secol, „cancelaria domnească a Ţarii Româneşti a desfăşurat cea mai intensă activitate diplomatică din întreaga Europă de sud-est". În câteva încăperi ale Curţii Vechi, un număr de slujbaşi, sub conducerea stolnicului C. Cantacuzino, încercau să descifreze, cu ajutorul rapoartelor primite din: Viena, Moscova, Constantinopol, Ierusalim, Veneţia, Iaşi etc., sensul evoluţiei evenimentelor politice. O astfel de activitate diplomatică se impunea mai cu osebire, începând cu venirea pe tronul Ţării Româneşti a lui Constantin Brâncoveanu.

Proaspăt domnitor, Brâncoveanu s-a declarat continuatorul politicii înaintaşului său. La 30 ianuarie 1689, el a semnat diploma imperială cu austriecii. Vienei îi trimitea in-

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

În spiritul hotărârii sinodale privind promovarea cântării omofone

Cursurile pentru Cântăreţi bisericeşti la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu — septembrie 2004

Urmând prevederile Hotărârii Sfântului Sinod nr. 8400/13—14 febr. 1996, reînnoită în data de 15 iunie 2004 privind promovarea cântării omofone în parohiile Bisericii Ortodoxe Române, în perioada 13—25 septembrie 2004 la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu s-au ţinut *Cursurile pentru cântăreţii bisericeşti din Arhiepiscopia Sibiului*.

Bucurându-se de binecuvântarea Înalt Prea Sfinţiei Sale Î.P.S. Dr. ANTONIE Plămădeală, Mitropolitul Ardealului şi ţinute la Sibiu după o întrerupere de mai mulţi ani, aceste cursuri de specialitate au reunit peste 50 de cântăreţi de diferite vârste din toate protopopiatele Arhiepiscopiei Sibiului.

Cele circa două săptămâni au cuprins variate activităţi de predare şi de practică — cursuri, seminarii şi participări zilnice la Sfintele Slujbe care au avut loc la Capela Facultăţii de Teologie.

Cursurile cu caracter teoretic au privit elemente de *Istorie a cântării bisericeşti* în general şi *Cântarea în Biserica Ortodoxă Română* în particular, unele aspecte specifice ale cântării bisericeşti, cum ar fi *uniformizarea cântării* în contextul existenţei unor variante regionale (în special cântările după Dimitrie Cunţanu) sau importanţa misionară şi pastorală a *cântării în comun* a credincioşilor. Cele mai importante activităţi însă, fapt pentru care li s-a acordat cel mai mare spaţiu în economia cursurilor pentru cântăreţi, au fost cursurile, seminariile şi activităţile cu caracter practic, ce au permis participanţilor să parcurgă toate cântările necesare la Sfintele slujbe obişnuite în Biserica Ortodoxă. Astfel, s-au avut în vedere în primul rând *Cântările Sfintei Liturghii*, apoi *cele opt glasuri bisericeşti* (Octoihul), cântări la *Sfintele Taine şi Ierurgii, cântări la sărbători, Irmoase la Praznicele împărăteşti*. Cântările exersate în seminariile practice au fost puse în aplicare şi în practica de strană desfăşurată zilnic, pe grupe, în cadrul slujbelor de la Capela Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna".

Nu au fost neglijate nici problemele de *tipic*, strâns legate de activitatea de cântare bisericească, fiind tratate aspecte precum *folosirea cărţilor de slujbă*, rânduielile la *Vecernie şi Utrenie*, alte *rânduieli speciale la sărbători* sau în perioada *Triodului* şi cea a *Pentioostarului*.

Un moment important l-a constituit întâlnirea Prea Sfinţiei Sale P.S. Episcop Vicar VISARION Răşinăreanu cu cântăreţii bisericeşti prezenţi, în cursul căreia s-au abordat probleme care interesează activitatea cântăreţilor în parohii.

Cursurile pentru cântăreţii bisericeşti s-au desfăşurat sub îngrijirea cadrelor didactice — profesori, conferenţiari şi lectori, de la Secţia Practică a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Pr. Prof. univ. dr.
VASILE GRAJDIAN

Gânduri la început de an școlar

Să veghem la porțile sufletelor copiilor noștri

De o bună bucată de vreme, „grație" libertății democratice, televizorul, presa, mass-media în general, abundă în știri tot mai sumbre și care mai degrabă nu te informează, ci te îngrozesc. În calitatea mea de părinte mă îngrijorez de ceea ce se petrece cu copiii noștri azi, însă ceea ce va urma mâine nu se știe. Mă întreb cum aș putea să-mi protejez copiii atenuând din influența nefastă a vremurilor de astăzi.

Dintotdeauna au existat păcate pe pământ, și, pe drept, Cioran spunea, referindu-se la istorie, că este o repetare a păcatului strămoșesc, mărturisind astfel un adevăr. Nu vreau să arăt cu degetul pe nimeni, însă toți oamenii care avem un discernământ sănătos am ajuns la saturație în ceea ce privește știrile negative abundente pe primele pagini ale ziarelor sau în jurnalele Tv.

Interesul comercial premerge oricărei rațiuni. De altfel, am ajuns cu toții robii unei viziuni pur comerciale în detrimentul unei priviri duhovnicești asupra vieții și a morții, care astăzi este atât de mult pomenită în jurnalele de știri. Mai precis, trăim din toate punctele de vedere într-o lume a negativului, se accentuează din punct de vedere economic, lipsa banilor, în cel sociologic sărăcia, iar din punct de vedere psihologic, depresiile. Pe de altă parte, această lume se dovedește a fi una a violenței, a abuzurilor sociale, a practicilor oculte, în care vrăjitoria e apreciată, slăvită prin miile de anunțuri făcute pe canalele mass-media, a guru-rilor Orientului, cu religiile lor din ce în ce mai adorate mai ales de starurile de muzică și cinematografie. Urmările le cunoaștem cu toții. Pe scurt, ne îmbătăm cu propriile deșertăciuni.

Sub aspect cultural și comercial, suntem departe de a ne bucura de viața visată pentru care s-au jertfit vieți tinere, în timpul revoluției. S-a murit atunci pentru ca astăzi, paradoxal, să putem, în libertate — după cum aflăm din emisiunile Tv. și din ziare, să ne ucidem unul pe altul. Nu oricum și nu pentru orice motiv. Un om ucide pe altul fără a avea o motivație anume. Dintotdeauna pornirile criminale au existat, începând cu Cain și Abel, putând concluziona că ar fi o parte inerentă a naturii umane căzute în păcat.

S-a scris pe drept că „societatea arde în focul criminalității", mai mult, că această criminalitate este oarecum spontană luând proporțiile unui adevărat război civil (fiul își ucide tatăl, mama, fratele își ucide fratele).

Este trist ceea ce se petrece cu copiii noștri. Am aflat că un copil s-a sinucis crezând în nemurirea sufletului pe care clonarea umană pare că ar fi rezolvat-o pentru totdeauna. Altul s-a aruncat de la etaj fiindcă știa de la desene animate că cei care se aruncă în gol, nu pățesc nimic. Amintim cazul băiatului de 13 ani din Alexandria care și-a spintecat sora de 9 ori fiind inspirat de un film de la televizor, săvârșind crima respectivă după un anumit ritual, îmbrăcat cu mantie neagră, cu o mască albă pe față. Criminalul — sărmanul copil — a povestit apoi că doar a visat cum își înjunghie sora, iar când s-a trezit calvarul devenise realitate. Mărturisesc că după ce am auzit și citit toate acestea am asociat cele întâmplate cu adevărurile din cartea părintelui Rodion, „Oameni și demoni", care cuprinde un capitol intitulat: „Rădăcinile mistice" ale criminalității. Bine documentată, cartea amintită surprinde ipotezele nemulțumitoare ale psihologilor și sociologilor, cu privire la mobilul unor crime petrecute în societatea contemporană, ipoteze pe care spațiul nu-mi permite a le detalia și a evidența toate legăturile eu-lui și conexiunile interioare ale psihicului uman.

Cauza multor crime îngrozitoare, crime săvârșite fără o logică, nu poate fi explicată decât admițând existența influențelor ce ne parvin din lumea de dincolo, cea a duhurilor răutății.

Potrivit tradiției patristice, după cum mărturisește părintele Rodion, demonii acaparează atât sfera gândurilor omului, sugerându-i anumite imagini, cât și pe cea senzitivă, prin aprinderea în om a senzualității excesive, a iritării, a mâniei, tristeții, descurajării. De aceea, fiecare om, fiecare creștin care dorește să aibă parte de o viață îmbunătățită, trebuie să vegheze atent asupra gândurilor și a simțămintelor lui. În cazul copiilor, e dator să-i apere de toate aceste influențe, cercetându-le atent vorbele și faptele pentru a putea preîntâmpina unele situații nedorite în evoluția lor.

Viața nu se mărginește doar la rațiuni biologice. Ar trebui făcută deci o resocializare a vieții noastre. De ce tocmai creștin? Pentru că nu în zadar ca popor ne-am născut creștini și nu având o altă religie. O dată trăit creștinismul cu adevărat, nu mai cred că mai poți fi învins de ispita altor credințe. Credința dăruiește o anumită disciplină mentală, o anumită sănătate interioară dacă ne debarasăm cu adevărat de acea logică a trupului, a păcatului, a trufiei, a atotputerniciei banului și de a primi jertfa vieții, jertfa lui Hristos. Apoi, la rândul nostru, autocriticându-ne e-ul infatuat și intoxicat de ambiții deșarte, să ne jertfim pentru aproapele, pentru neam și nu în ultimul rând pentru Biserică. Astfel, putem recâștiga o altă viziune de viață, ca prin răbdare să putem zice: „Nu trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine" (Galateni 4, 4) și nu altcineva care ne îndeamnă lăuntric la fapte nesăbuite, adică la desfrâu, violență și crimă.

Ar fi nedrept să fiu acuzat de fundamentalism creștin pentru că am exprimat astfel de rezerve vis-à-vis de abuzul de negativitate cu care zilnic, fără cruțare, suntem bombardați sufletește, pe canale mass-media. Faptul că aceste rânduri sunt scrise într-o lumină mai sumbă, se datorează unor realități care ajung să ne copleșească.

Infracționalitățile sunt prea mult mediatizate. Aceasta a fost motivația jertfei din 1989 pentru a putea câștiga această „libertate" de exprimare. Știu că a alege binele implică cu necesitate cunoașterea răului. Fără acest lucru nu este posibilă o judecată dreaptă, dar trebuie să fim decenți, deoarece copiii noștri ajung să fie de-a dreptul agresați în sensibilitatea și fragilitatea lor.

Copiii nu pot delimita realitatea de ficțiune; pentru ei cele două elemente se contopesc într-un joc al fascinației, de aici faptul că băiețelul, prin ceea ce a făcut, credea că se găsește în filmul „Seream 3", și nu în realitate. Nu-i învinovățesc pe părinți, însă trebuie să luăm aminte că nu trebuie să-i abandonăm pe copii din cauza crizei de timp, în fața televizorului. Am rezolvat o chestiune de moment care în viitor va genera alte o sută de probleme.

Ar trebui să fim creștini cu adevărat, nu habotnici. Problema e că trebuie să știm în slujba cui ne punem. Omului îi este dat să fie factorul care sfințește pământul. Să ne împărtășim de Iisus Hristos în rânduială, să ne integrăm în Biserică și nu oricum, ci avându-l pe Iisus înlăuntrul nostru să veghem cu adevărat la porțile sufletelor copiilor noștri.

Pr. IOAN OPRIȘIU
Parohia Săcel

Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă

— ediția a V-a la final —

În perioada 14—17 octombrie a.c. s-a desfășurat la Sibiu a V-a ediție a *Târgului Național de Carte și Revistă Religioasă*. Organizatorii și-au propus încă de la început ca această manifestare să devină un reper important în viața cultural-duhovnicească a urbei noastre, o sărbătoare a cărții și revistei religioase. Și se pare că, privind în urmă la ediția din acest an, în mare parte, acest scop tinde să se realizeze. Un rol important în realizarea acestui obiectiv îl are, desigur, faptul că Târgul se desfășoară sub Înaltul Patronaj al Patriarhiei Române, cu sprijinul Mitropoliei Ardealului și al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu. Dar, după cum s-a putut observa în acest an, o altă instituție culturală din Sibiu va contribui de acum încolo în a da Târgului consistența pe care o merită, și anume Biblioteca ASTRA Sibiu, care, prin domnul Director Ion Onuc Nemeș, a făcut ca organizarea ediției a V-a să fie ireproșabilă.

Astfel îmbrăcat în haină nouă — Sala de Festivități a Bibliotecii ASTRA — și în zi de sfântă sărbătoare, praznicul Cuvioasei Paraschiva, Târgul și-a deschis smerit porțile, neștiind că avea să primească, spre bucuria organizatorilor și participanților, câteva mii de vizitatori, vizitatori care aveau să se bucure duhovnicește de cele peste 700 de titluri de carte și revistă religioasă expuse de către cele 19 edituri participante, dintre care amintim: Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Argeșului și Muscelului, Editura Sophia cu Societatea de Difuzare Supergraph, Editura Oastea Domnului, Renașterea, Logos, Bunavestire, Bizantină, Editura Christiana, Revista Lumea Credinței, Editura Dacia s.a.

Bucuria a fost cu atât mai mare cu cât din cele 700 de titluri expuse 177 au fost titluri apărute în acest an, iar dintre acestea 12 au fost lansate în prezența autorilor de carte, de către: Pr. Prof. Dr. Ioan Ică senior, Arhid. Prof. univ. dr. Constantin Voicu, Conf. Univ. Dr. Nicu Dumitrașcu, Prof. Cornel Constantin Ciomâzgă, Caragiu Florin — directorul editurii Platytera. Așa se explică vânzările de peste 200 de milioane de lei pe care le-au înregistrat editurile participante la cea de-a V-a ediție a Târgului Național de Carte și Revistă Religioasă.

Desigur că succesul acestei ediții nu se verifică prin aceste cifre, căci, după cum atât de frumos spunea P.C. Sa Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, „cartea duhovnicească nu se târguiește", ea trebuie citită iar cuvintele ei trebuie împlinite prin fapte de fiecare dintre noi.

Ceea ce a făcut ca într-adevăr succesul ediției din acest an să fie desăvârșit au fost întâlnirile cu o seamă de personalități ale vieții noastre duhovnicești, întâlniri concretizate în conferințe, mese rotunde, simpozioane și nu în ultimul rând lansări și prezentări de carte, care reprezintă de fapt specificul acestei manifestări. Și nu putem să nu amintim, în aceste rânduri

(Continuare în pag. a 5-a)

CLAUDIU CURIBAN,
LUCIAN COCA

„LA CEAS DE PRAZNIC ARDELEAN"

(Urmare din pag. 1)

cât și politic fără munca și jertfa nepregetată a sfinților ardeleni prăznuiți astăzi. Cu siguranță, că alta ar fi fost situația, dar ca întotdeauna Dumnezeu *„a cercetat pe poporul său"* și i-a trimis la vremea potrivită și sorocită oameni aleși care să-l lumineze și să-l mențină la sânul Bisericii Sale. Jertfa mărturisitorilor ardeleni a rodit atunci în acele vremuri, dar a rodit însutit și înmiit până în zilele noastre.

Chipul, curajul, jertfa și strădania cuvioșilor mărturisitori sunt pe deplin actuale și astăzi, când, iată, ne confruntăm cu atâtea și atâtea probleme.

Așa cum arăta cu un anumit prilej, fericitul întru adormire Teofil, Arhiepiscopul Clujului *„pe ostenelile, pățimirile și jertfa unor astfel de osârduitori din vremile de cumpănă prin care a trecut neamul nostru se reazemă bucuriile Bisericii strămoșești de azi. Le datorăm admirație, respect și cinstire desăvârșită, prin ei cinstim totodată și pe toți aceia care s-au jertfit pentru același măreț ideal, cunoscuți și necunoscuți, al căror număr și ale căror nume numai Dumnezeu singur le știe"*.

Luptele lor, nevoințele lor, curajul lor, i-au însuflețit întotdeauna pe românii ortodocși din Ardeal și, astăzi, ei veghează asupra Bisericii noastre și se roagă în ceruri lui Hristos Dumnezeu pentru pacea și liniștea țării și pentru întărirea unității de credință între fiii aceluiași pământ românesc, pământ care a fost stropit din belșug cu sudoarea și sângele lor.

Astăzi, este mare bucurie în toată țara Ardealului la ziua de prăznuire a sfinților mărturisitori, cei care au fost chemați de Dumnezeu să lupte și să biruiască pentru apărarea credinței străbune și a ființei naționale.

La bucuria aceasta participă din plin și credincioșii din Mărginimea Sibiului, care păstrează cu sfințenie și cinstesc cu evlavie amintirea trecerii lor pe aceste plaiuri, dovadă așezămintele de cult închinate lor: bisericuța Sf. Visarion de la Foltea-Sălișteș, biserica mare din Sălișteș cu hramul Sf. Mucenic Nicolae Oprea ca și bisericile din Sibiel și Galeș, unde au slujit până la întemnițarea lor sfinții Moise Măcinic și Ioan preotul.

Fie ca această zi de 21 octombrie, zi emblematică pentru istoria noastră bisericească, ziua Reîntregirii și ziua de pomenire a sfinților mărturisitori să ne fie tuturor o zi de aleasă bucurie, o zi de înălțare duhovnicească și o zi de comemorare a luptei și strădaniilor lor în slujba Bisericii și a Patriei.

Cinstindu-i și pomenindu-i așa cum se cuvine, să le urmăm pilda vieții lor, împlinind îndemnul paulin care ne zice tuturor: *„Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit cuvântul lui Dumnezeu, pentru ca privind la săvârșirea vieții lor, să le urmați credința"* (Evrei 13, 7).

Fie ca făclia pomenirii și cinstirii sfinților ardeleni să nu se stingă niciodată din sufletele tuturor românilor. AMIN.

Cântarea omofonă

(Urmare din pag. 1)

tre" (Efeseni V, 18). Iar Sf. Ap. Iacov, vorbind despre puterea rugăciunii, spune: *„este vreunul din voi în suferință? Să se roage. Este cineva cu inimă bună? Să cânte psalmi"* (Iacov V, 13).

Sfânta Tradiție confirmă continuitatea și importanța cântării în comun practicată în adunările creștine de cult.

Sfinții părinți apreciază și recomandă cu stăruință cântarea în comun ca fiind un mijloc eficace la îndemâna tuturor, atrăgător și plăcut în cultivarea și desăvârșirea virtuților celor mai alese ale sufletului omenesc: *„căci cine oare* — zice Sf. Vasile cel Mare — *mai poate fi socotit vrăjmaș altuia, atunci când își unește glasul la un loc cu el pentru a da laolaltă laudă lui Dumnezeu. Psalmodia aduce cu sine tot ce poate fi mai bun, iubirea, făcând din cântare un fel de unire între oameni, adunând poporul într-un singur glas de cor"*.

Iar Sf. Ioan Gură de Aur, în Omiliile sale la Psalmi, referindu-se de asemenea la importanța cântării în comun, constată că: *„vocile noastre sunt ca și corzile unei chitare, care scot sunete diferite, dar creează armonie a pietății"*.

La începutul sec. al 3-lea cântarea în comun a fost folosită în activitatea misionară a Bisericii, ca armă împotriva ereziilor și ca mijloc de exprimare și de apărare a doctrinei ortodoxe. În această perioadă Biserica Creștină prin *Sf. Efrem Sirul, Sf. Ioan Gură de Aur* și *Sf. Ambrozie, Episcopul Milanului*, au compus imnuri cu conținut ortodox, pentru apărarea împotriva ereziilor timpului.

La începutul sec. al 4-lea *Eusebiu, Episcopul Cezareei Palestinei* afirmă în termeni categorici universalitatea cântării în comun a credincioșilor în bisericile creștine de pretutindeni. Începând cu sec. 4, odată cu apariția imnurilor noi doctrinare, se inaugurează un mod nou de cântare în comun: cea *antifonică* sau *alternativă*, când credincioșii erau împărțiți în două grupe și cântau la unison, alternativ.

Tot în sec. al 4-lea se dezvoltă liturghia bizantină prin *Sfinții Vasile cel Mare* și *Ioan Gură de Aur*.

Imnul se dezvoltă tot mai mult în sec. al 6-lea prin Roman Melodul, *„Făuritorul de muzică"*. Cultul ortodox se îmbogățește și prin creația *Sf. Andrei Criteanul* (sec. 8), autorul marelui canon de pocăință, și prin creația *Sf. Ioan Damaschinul*, autorul *Octoihului* (sec. 8).

Argumentul cel mai puternic în favoarea participării credincioșilor la cântarea bisericească ni-l dă cultul însuși și îndeosebi Sf. Liturghie, cel dintâi și cel mai prețios monument al Sf. Tradiții și al vieții religioase creștine. Structura Sf. Liturghii presupune prezența și participarea activă a comunității la săvârșirea ei.

Formele de discursuri și de dialog între liturghisitori și credincioși, precum și forma plurală a mai tuturor rugăciunilor, în special a ecteniilor, au fost concepute în vederea participării efective a credincioșilor în desfășurarea acțiunii liturgice.

Vorbind despre calitățile cântării bisericești, *Sf. Niceta*, Episcop de Remesiana, amintește următoarele:

I. *cântarea trebuie făcută din inimă curată;* o asemenea cântare nu este și nu trebuie să fie complicată. Prima ei calitate e să pornească dintr-o inimă curată;

II. *acordul dintre cuget și cântare;* se recomandă să se cânte nu numai cu glasul ci și cu mintea, să cugetăm la ceea ce cântăm;

III. *evitarea afectărilor teatrale,* insistând în mod deosebit asupra adevăratei cântări, ce este în armonie cu religia, cu dogma ei, Sf. Niceta criticând aspru pe cei care în timpul slujbei se manifestă ca actorii pe scenă;

IV. *cântarea trebuie să fie comună, omofonă (la o singură voce) și uniformă.* Una din condițiile esențiale ale cântării în biserică este ca toți credincioșii să-și integreze vocile în ansamblu, iar cântarea să fie executată omofonic și să fie uniformă.

Din cele prezentate și din multe alte confirmări scrise ale istoriei Bisericii, se vede clar folosirea cântării în comun în Biserică în toate timpurile și mai ales în primele secole ale creștinismului. Cântarea în comun nu este o inovație cu caracter neoprotestant — cum din eroare s-a afirmat și poate se mai crede — ci, dimpotrivă, ea este o revenire la tradiția Bisericii secolelor primare, tradiție care n-a încetat niciodată de a fi păstrată.

Gânduri aşternute în pagini de ziar, readunate într-o ingenioasă alcătuire a unei cărţi

În editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Sibiu, a apărut recent o carte în trei volume care poartă titlul *„Gânduri de frumuseţi albe"* şi al cărei autor este Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Antonie al Ardealului.

Primele pagini ale acestei cărţi au fost scrise şi publicate în chiar anul instalării Î.P.S. Sale la Sibiu, deci pe la începutul lui 1982. Atunci a fost inaugurată rubrica „Semnalăm ..." din „Telegraful Român", în cadrul căreia au fost publicate paginile respective. De atunci şi până azi, rubrica a fost întreţinută, fără întrerupere, adăugându-se constant noi pagini la cartea care a fost finalizată acum şi care însumează 691 de pagini (primul volum — 232 de pagini; al doilea — 243 de pagini şi al treilea — 216 pagini).

Dar, se pare că în aceste trei volume au fost înmănunchiate doar paginile scrise până în 1996. Înseamnă că cele scrise de atunci încoace urmează să fie cuprinse în următorul sau următoarele volume.

Cartea la care ne referim are un caracter mai aparte. Cuprinsul ei este extrem de divers. Atât de divers încât fiecare pagină este segmentată în câte două, trei sau chiar patru părţi.

Lucru paradoxal, cu toată diversitatea cuprinsului, unitatea cărţii n-a fost sacrificată. Cele trei volume se succed în chip logic şi fiecare din ele se prezintă ca un volum unitar.

În concret, în cele trei volume, sunt grupate, respectiv aranjate, în succesiunea apariţiei, în „Telegraful Român" şi la rubrica „Semnalăm", toate prezentările (în marea lor majoritate foarte succinte) a unor cărţi, studii, articole, periodice, despre apariţia cărora autorul a luat cunoştinţă. Nu este vorba, prin urmare, de recenzii mai extinse ci doar de semnalări de noutăţi editoriale, cu menţionarea unor caracteristici definitorii ale cărţilor respective. Se dorea popularizarea acestora şi trezirea interesului pentru cuprinsul lor. Nu lipsesc accentele critice, dar nici aprecierile competente şi definitorii la adresa unuia sau altuia dintre autori.

Evident că marea majoritate a cărţilor şi materialelor din reviste semnalate sunt din domeniul teologic, dar nu lipsesc nici relatări despre cărţi, documente, evenimente din domeniul culturii, în general, al istoriei, filosofiei şi literaturii, în special. Ca unul care a lucrat ani îndelungaţi în mişcarea ecumenică, Î.P.S. Sa a acordat o atenţie aparte tuturor noutăţilor din acest domeniu, atât pe plan local cât şi pe plan general.

Lectura acestor trei volume s-ar adresa prioritar tinerilor, care pot câştiga, în timp record, o cantitate semnificativă de informaţii de ordin teologic, cultural-spiritual, urmând ca apoi să selecteze şi să lectureze cărţi şi materiale care ar prezenta interes pentru cultura şi formarea lor duhovnicească.

Nu în ultimul rând, credem că cele trei volume vor constitui sursă de inspiraţie pentru slujitorii altarelor din eparhie şi din alte părţi ale ţării, care vor ajunge în posesia lor.

Pentru o astfel de carte, cu caracter informativ, găsim fericită ideea de a fi fost tipărită în volume potrivite ca dimensiune pentru mai lesnicioasa consultare.

„Semnalăm", prin urmare, cu plăcere şi stăruinţă apariţia acestei noi şi originale cărţi care poartă semnătura întâistătătorului Mitropoliei Ardealului.

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

Cursurile de perfecţionare a muzeografilor şi ghizilor din muzeele bisericeşti

Mănăstirea Neamţ — 19—26 septembrie 2004

În cadrul mai mult decât fericitor al Complexului bisericesc de la Mănăstirea Neamţ, timp de o săptămână, s-au desfăşurat cursurile de îndrumare şi perfecţionare a celor care poartă responsabilitatea valorilor patrimoniale bisericeşti în întregul spaţiu geografic al ţării, participanţii aparţinând tuturor cultelor religioase.

Organizate sub înalta oblăduire a Patriarhiei Ortodoxe Române, a Ministerului Culturii şi Cultelor, Secretariatul de Stat pentru Culte, în colaborare cu Mitropolia Moldovei şi Bucovinei, cursurile din acest an, aflându-se la a şasea ediţie, s-au bucurat de prezenţa a cca. 150 cursanţi, fiind răsplătiţi pe deplin, nu numai prin buna organizare şi găzduire, dar şi prin prelegerile de înalt nivel profesional susţinute de cei responsabili de buna păstrare a patrimoniului bisericesc. Cursanţii au avut onoarea să fie binecuvântaţi prin prezenţa, la deschidere şi în timpul cursurilor, a Î.P.S. Sale Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi a Ministrului Secretar de Stat, Laurenţiu Tănase.

Cursurile s-au deschis prin prezentarea mesajului Primului Ministru al Guvernului României Adrian Năstase adresat cursanţilor şi prezentat de Ministrul Secretar de Stat pentru Culte Laurenţiu Tănase. Acest mesaj a fost urmat de cel al Preafericitului Teoctist Arăpaşu, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române oferit „în lumina anului ştefanian — întru punerea în lumină a comorilor patrimoniului Bisericii strămoşeşti". A urmat mesajul Academicianului Răzvan Theodorescu, Ministrul Culturii şi Cultelor, al Î.P.S. Sale Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, care a evidenţiat „comuniunea ctitorilor cu sfinţii şi generaţiile viitoare — importanţa patrimoniului cultural religios". A urmat mesajul personal al Ministrului Secretar de Stat pentru Culte Laurenţiu D. Tănase, declarând deschisă cea de a VI-a ediţie a cursurilor de perfecţionare.

În puţine cuvinte ne îngăduim să menţionăm doar câteva lucrări, care au făcut obiectul dezbaterilor pe parcursul desfăşurării cursurilor din acest an.

În cadrul secţiunii istorice, dat fiind faptul că aceste cursuri s-au desfăşurat sub genericul „Anul omagial Ştefan cel Mare şi Sfânt — 500 de ani", remarcăm lucrarea părintelui lect. univ. drd. Florin Şerbănescu, Consilier la Patriarhia Română, cu lucrarea „Sfântul Voievod Ştefan cel Mare — figură luminoasă în istoria şi spiritualitatea poporului român — 500 de ani de la trecerea sa la cele veşnice". În cadrul aceleiaşi secţiuni s-a prezentat lucrarea „Tiparul confesional în Transilvania" a pr. prof. dr. Vasile Oltean.

Cea de a doua secţiune a fost dedicată „patrimoniului cultural naţional religios mobil şi imobil", în cadrul căreia remarcăm lucrarea pr. prof. univ. dr. Mircea Victor Angelescu de la Comisia Naţională a Muzeelor şi Colecţiilor „Protejarea, restaurarea, conservarea şi punerea în valoare a patrimoniului naţional", urmată de lucrarea prof. univ. dr. arh. Cristian Moisescu cu tema „O particularitate în boltirea monumentelor istorice religioase — expresie a unităţii spirituale româneşti". În acelaşi context Ana Dobjanschi de la Muzeul de Artă al României, a susţinut două teme privind „Pictura murală din Moldova în secolele XV şi XVI" şi „Broderia religioasă din Moldova — secolele XV—XVIII", urmate de lucrarea prof. Victor Simion privind „argintăria de cult" şi a prof. Ana Uncu cu două teme privind „Fotografia de arhitectură religioasă şi rolul ei în promovarea valorilor cultural-spirituale

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. prof. dr. VASILE OLTEAN

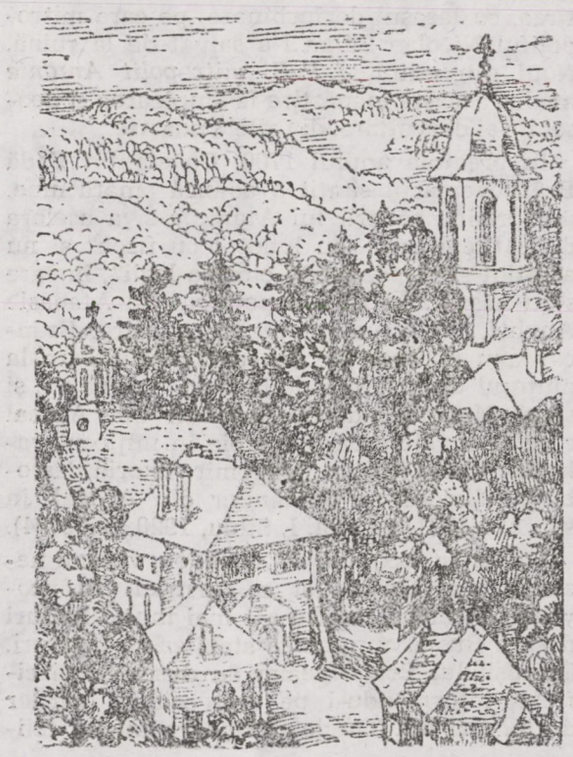

LA POMENIREA SFINTEI PARASCHIVA

Biserica dreptmăritoare pomeneşte cu evlavie la 14 octombrie a fiecărui an pe Sfânta Prea Cuvioasa şi mult milostiva Parascheva, cinstită, în mod deosebit, în tot spaţiul ortodox pentru darurile care le-a primit de la Dumnezeu.

Dintre puţinele izvoare care amintesc despre petrecerea ei pe pământ este „Viaţa Cuvioasei" scrisă de Eftimie al Târnovei. Aflăm de aici că a trăit în prima jumătate a veacului al XI-lea, înainte de despărţirea Bisericilor, născându-se în satul Epivata din Tracia, la cca 30 km depărtare de Constantinopol. Provenea dintr-o familie de „neam bun, foarte bogată şi iubitoare de Dumnezeu". Din aceeaşi familie s-a ridicat şi Eftimie, ajuns Episcop de Madite, lăudat mult în panegiricul Patriarhului Cerularie al Constantinopolului, de către scriitorul bizantin Mihail Psellos. În timp ce se afla în biserica din sat, a auzit citindu-se la Evanghelie cuvintele „Oricine voieşte să vină la Mine, să se lepede de sine, să-şi ia Crucea Sa şi să-Mi urmeze Mie". Acestea au mişcat inima ei şi se gândea mereu la viaţa călugărească. Acatistul ei ne spune că într-o zi de duminică, pe când venea de la biserică „a schimbat haina cea scumpă cu a cerşetorului, părăsindu-şi părinţii care o certau cu mustrări de la o asemenea plecare".

A plecat mai întâi la Constantinopol, unde a întâlnit călugări şi călugăriţe cu viaţă îmbunătăţită, îndreptându-se apoi spre ţinutul Pontului, la mănăstirea Născătoarei de Dumnezeu din Heracleea şi a rămas acolo timp de cinci ani. Dar ea dorea mai mult. Dorea să calce pe urmele Mântuitorului, în Ţara Sfântă. Dorea apoi să petreacă în pustiul Iordanului, unde odinioară se nevoiseră Sf. Ioan Botezătorul, Maria Egipteanca şi atâţia alţii. Numai Dumnezeu ştie câte au fost nevoinţele Sale în acest răstimp. Rugăciunea, postul, privegherea, citirea Scripturilor, lepădarea de tot ce aparţine acestei lumi şi smerita cugetare.

Mitropolitul Varlaam, în Cazania de la 1643, spune că Sfânta nu mai avea grijă nici de mâncăruri şi de mese, nici de casă sau de slujnice, ci numai de curăţirea sufletului şi de răspunsul la judecata ce va să fie. Ea „pururea suspina şi nepărăsit tânjea cum îşi va înfrumuseţa sufletul, cum se va logodi pe sine Mirelui Ceresc, cum se va îndulci la vederea Mirelui său, de slava şi de lumina şi de bucuria cea fericită. De aceea ochii de lacrimi îi erau plini pururea".

La vârsta de 25 de ani, un glas îngeresc i-a spus: „Lasă pustiul şi te întoarce în patria ta, căci se apropie vremea când sufletul tău va merge întru cele cereşti, iar trupul tău se cuvine să fie îngropat în locul unde te-ai născut".

Necunoscută de nimeni, aproape de casa părintească s-a mai nevoit puţin până când tânăra fecioară a fost chemată de Mirele Său. Trupul ei, îngropat pe malul Mării Marmara, a fost descoperit neputrezit atunci când un marinar păcătos a fost îngropat alături de ea. Tot printr-o descoperire dumnezeiască a fost aşezat în biserica satului, dusă apoi la Constantinopol şi mai târziu la Târnovo în Bulgaria, la Belgrad în Serbia şi iarăşi la Constantinopol.

Aduse la Iaşi în 1641 din cetatea Constantinopolului, moaştele Sfintei Parascheva au fost şi rămân odorul cel mai de preţ din capitala Moldovei. Oameni de toate rangurile şi din toate vremurile au îngenunchiat înaintea Sfintelor Moaşte şi le consideră un mare dar pe care Dumnezeu l-a făcut evlavioşilor şi încercaţilor credincioşi moldoveni.

Moaştele cuvioasei au fost strămutate de mitropolitul Iosif Naniescu în Catedrala mitropolitană în 1888.

În veacul al XX-lea, în două situaţii diferite, moaştele Sfintei Parascheva au părăsit Catedrala mitropolitană. În primavara anului 1944, când se pregătea evacuarea, s-a pus problema ducerii Sfintelor Moaşte la Mănăstirea Turnu din Eparhia Râmnicului, acolo unde se aflau vremelnic la adăpost şi moaştele Sf. Ioan cel Nou de la Suceava. De ce nu au ajuns acolo nu ştim exact; cunoaştem doar că vreme de şase luni, racla cu Sfintele moaşte a poposit la mănăstirea Ciorogârla pe lângă Bucureşti, însoţite fiind de Arhimandritul Ioanichie Grădinaru de la Catedrala Mitropolitană din Iaşi (după mărturia Arhimandritului Partenie Apetrei). Readuse la Iaşi, sfintele Moaşte au fost primite cu multe lacrimi şi flori, cu emoţionante cuvântări rostite de cler şi autorităţi în prezenţa majorităţii locuitorilor cetăţii.

O altă perioadă de absenţă a Sfintelor Moaşte din Iaşi a fost vara anului 1947, o vară fierbinte care, odată cu problemele de pe urma războiului, aducea şi o secetă nemiloasă care înrăutăţise şi mai mult viaţa atât de liniştită altcândva. Pentru ca mila lui Dumnezeu să se arate din nou peste poporul Său, mulţi preoţi şi credincioşi cereau insistent o procesiune cu Sfintele Moaşte ale Sfintei Parascheva prin Moldova. Atunci s-a desfăşurat cea mai mare procesiune religioasă de pe pământul Moldovei. Ea s-a derulat în două etape: mai întâi în judeţul Iaşi (sfârşitul lui mai — 10 iunie), iar apoi în judeţele Vaslui, Roman, Bacău, Neamţ şi Baia — până-n luna august. În fruntea acestei procesiuni s-a aflat arhim. Teoctist Arăpaşu, actualul Întâistătător al Bisericii Ortodoxe Române, pe atunci întâiul dintre slujitorii Catedralei mitropolitane din Iaşi. De bună seamă, nu se pot aminti toate localităţile pe unde a trecut procesiunea în acele zile, dar, totuşi vom aminti de satele de pe Valea Prutului, Trifeşti şi Bivolari, de Prisecani, unde s-a ridicat o troiţă în amintirea acestui eveniment, de ţinutul Vasluiului, de valea Trotuşului până la graniţa cu Ardealul (la Ghimeş), apoi Bacăul, Romanul (a cărui veche Catedrală episcopală este închinată Sfintei Parascheva). Procesiunea a continuat apoi după următorul itinerar: Piatra Neamţ, Văratec, Agapia, Humuleşti, Leghin, Pipirig (pe atunci se mai lucra la monumentala biserică din localitate), Mănăstirea Neamţ, unde au poposit două zile, apoi Vânători Neamţ, Boroaia, Râşca, Bogdăneşti, Baia — vechea capitală a Muşatinilor, Fălticeni, unde moaştele au poposit o zi şi o noapte la biserica Adormirea Maicii Domnului, Mălini, Slatina, Paşcani, Târgu Frumos şi, în luna august, au ajuns înapoi la Catedrala Mitropolitană din Iaşi.

Într-o mărturisire de suflet, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist îşi amintea de minunile care s-au săvârşit în acele zile cu mijlocirea Sfintei Prea Cuvioasei şi Mult Milostivei Parascheva. Adeseori era obligat să schimbe itinerarul, pentru că sătenii de la câţiva kilometri depărtare implorau să ajungă şi la ei, o dată cu Sfânta venind şi nori de ploaie. Îl ascultam pe Prea Fericitul vorbind despre pelerinaj ca despre un eveniment întâmplat cu câteva zile în urmă, deşi de atunci trecuseră mai bine de 55 de ani. Cu emoţie, Prea Fericirea Sa amintea de întâlnirea la Mănăstirea Neamţ cu patriarhul Nicodim Munteanu care a întâmpinat procesiunea dimpreună cu Episcopul Valerie Moglan, apoi de Mitropolitul Irineu Mihălcescu, care i-a întâmpinat la Agapia, de Arhiereul Ilarion Băcăoanul, care i-a primit la Roman (Prea Sfinţitul Ilarion îl hirotonise pe Prea Fericitul Teoctist ierodiacon la Catedrala Precista din Roman).

În puţine şi sărace cuvinte am amintit despre petrecerea pământească a Sfintei Parascheva „cea cu suflet îngeresc în trup fecioresc".

Zi de zi, sute şi mii de credincioşi vin să-şi plece genunchii la Sfintele ei moaşte. De pe întreg cuprinsul ţării ori dincolo de hotarele ei, oameni apăsaţi de nevoi şi risipiţi printre necazurile vieţii găsesc la Sfânta Parascheva alinare.

Şi azi ca şi-n trecut se petrec la moaştele ei minuni. Ştiute şi neştiute. Arătate şi nearătate. Mulţi dintre cei miluiţi se întorc cu ochii înlăcrimaţi şi-I mulţumesc. Alţii, mulţi, uită să-I mulţumească.

Zilnic, la Catedrala Mitropolitană din Iaşi, vin sute şi uneori mii de credincioşi. La hramul din 14 octombrie, curtea Mitropoliei şi străzile dimprejur sunt arhipline. Toate acestea arată cât de mult este venerată Sfânta Cuvioasă Parascheva.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. TIMOTEI AIOANEI

Titus şi templul

Şi ieşind Iisus şi plecând de la templu, s-au apropiat de El ucenicii Săi, ca să-i arate clădirile templului. / Iar El, răspunzând, le-a zis: Le vedeţi pe toate astea? Adevăr vă grăiesc. Nu va rămâne aici piatră pe piatră, ca să nu se risipească (Mt. 24, 1-2).

Când Mântuitorul a rostit aceste cuvinte, nimic nu sugera năpasta ce urma să vină, căci *despre ziua aceea şi ceasul acela nimeni nu ştie ... numai Tatăl* (Mc. 13, 32). Totuşi, ca punct de reper, El le-a spus ucenicilor: *Adevăr vă grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea nu vor fi. / Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece* (Mc. 13, 30-31). De precizat că prin sintagma *neamul acesta*, majoritatea specialiştilor în domeniu înţeleg, în sens larg, „generaţia aceasta". Şi într-adevăr, peste aproximativ trei decenii, mai precis în anul 66 d.Hr., a izbucnit o puternică răscoală a iudeilor din întreaga provincie romană Palestina.

Când vorbim despre provincia romană Palestina ne gândim la fostul regat Iudeea, care a ajuns sub stăpânirea romană şi care — în cadrul reorganizării Orientului din anul 64 î.Hr. de către Cn. Pompeius — a intrat în cadrul noii provincii Siria. Este adevărat, Iudeea devenise doar regat clientelar (63—46 î.Hr.; 37 î.Hr. - 6 d.Hr.; 41—44 d.Hr.), însă sub ocupaţii romane temporare (46—37 î.Hr.; 6—41 d.Hr.; 44—66 d.Hr.), când Roma îşi exercita autoritatea printr-un funcţionar roman cu statut de procurator.[1] Era vorba de un *procurator pro legato* („procurator în locul guvernatorului") — în cazul acesta, în locul guvernatorului Siriei romane — care exercita puterea administrativă şi juridică, având, ca în majoritatea cazurilor, numai trupe auxiliare în subordine. Procuratorii erau selectaţi din rândul clasei cavalerilor, cu alte cuvinte, a ordinului ecvestru, ordin ce reprezenta, în lumea romană, al doilea segment social elitar, după cel senatorial, ordin senatorial din care era desemnat, spre exemplu, guvernatorul Siriei. Cum era şi firesc, Iudeea nu reprezenta un caz singular, în sensul că şi alte provincii, tot aşa, de mai mică importanţă, aveau în fruntea lor procuratori. Ne mărginim să amintim provinciile Raetia, Noricum, Epir, Mauretania, Cappadocia.[2]

Răscoala despre care discutăm acum a durat patru ani şi s-a desfăşurat pe finalul domniei tiranului Nero (54-68), ultimul reprezentant al dinastiei Iulio-Claudiene, pe parcursul războiului civil din Imperiu (68—69), precum şi în primii ani de domnie a lui Vespasian (69—79), fondatorul noii dinastii a Flaviilor. În momentul în care Vespasian era proclamat împărat în Alexandria Egiptului, răscoala, intrată în al treilea an de desfăşurare, a dus la puternice încleştări în jurul Ierusalimului. Încă de la începutul domniei, împăratul l-a numit comandant suprem pe fiul său Titus, cu misiunea de a lichida cât mai repede rezistenţa răsculaţilor. Ca şef de stat major al trupelor a fost numit prefectul Egiptului, Tiberius Iulius Alexander, ofiţer experimentat în probleme de asediu. Împăratul i-a trimis feciorului său trupe din alte părţi ale lumii romane, apte să-i asedieze cu succes pe răsculaţii fanatizaţi, baricadaţi, în ultima fază a răscoalei, între zidurile templului lui Solomon. Tacitus ne spune că acesta *era clădit în forma unei fortăreţe şi zidurile lui erau mai presus de toate celelalte prin truda şi meşteşugul cu care fuseseră ridicate; chiar porticele care împrejmuiau templul erau un loc minunat de apărare.*[3] Titus a avut nevoie de cinci luni de asediu până să-i răpună prin foame pe apărătorii templului. Şi astfel, în 26 septembrie 70 d.Hr. — după calendarul ebraic, la 9 Av, ziua comemorării distrugerii primului templu — templul a fost cucerit şi incendiat.[4] Supravieţuitorii învinşi au avut de suportat rigorile legilor de război ale Antichităţii, în sensul că au fost vânduţi ca sclavi, iar oraşul a fost ars şi distrus sistematic. Dezastrul ne duce, din nou, cu gândul la cuvintele Evangheliei: *Că mare necaz va fi atunci, cum n-a mai fost de la'nceputul lumii până acum şi nici nu va mai fi* (Mt. 24, 21).

Cuvintele din *Evanghelia după Matei*, citate mai sus, se pot corobora cu cele din *Fapte*, despre Sf. Arhidiacon Ştefan şi despre activitatea acestuia. Adus în faţa Sinedriului, a fost acuzat de *martori mincinoşi* că ar fi rostit cuvinte de hulă împotriva templului şi legii, *zicând că Iisus, Nazarineanul acesta, va strica locul acesta şi va schimba datinile pe care ni le-a lăsat nouă Moise* (Fapte 6, 14). De fapt, în discursul său, Ştefan reaminteşte principalele etape ale istoriei *poporului vechi* (Sf. Efrem Sirul) şi insistă asupra încălcărilor repetate ale legii (vechi), amintind adorarea viţelului de aur, construirea templului, uciderea profeţilor şi Răstignirea. Este adevărat că Sf. Ştefan reia acuzele profeţilor, dar originalitatea sa constă în condamnarea radicală a sanctuarului şi a cultului din Ierusalim, condamnare care se ataşează unei tradiţii de gândire mult mai veche în iudaism, gândire în conformitate cu care Cel de Sus repudiază oricare sanctuar ridicat de mâini omeneşti.[5] În perspectivă originală, reluată de Şf. Ştefan, anticul tabernacol al evreilor nomazi, al cărui model Dumnezeu însuşi i l-a comunicat lui Moise (Ieşirea 25, 9), constituie singurul sanctuar autentic şi legitim.[6] Arhidiaconul insistă că atât viţelul de aur, cât şi templul sunt făcute de om, or *Cel prea înalt nu locuieşte în temple făcute de mâini* (Fapte 7, 48). *Aşa zice Domnul: Cerul este scaunul Meu şi pământul aşternut picioarelor mele! Ce fel de casă îmi veţi zidi voi şi ce loc de odihnă pentru Mine? Toate acestea mâna Mea le-a făcut şi sunt ale Mele, zice Domnul* (Isaia 66, 1-2). Ca reper neo-testamentar avem cuvintele: *Cerul este tronul Meu şi pământul aşternut picioarelor Mele. Ce casă îmi veţi zidi Mie — zice Domnul — sau care este locul odihnei Mele? Nu mâna Mea a făcut toate acestea?* (Fapte 7, 49—50).

O treime din populaţia Palestinei antice a căzut în luptă cu legiunile romane. *Şi dacă Domnul n-ar fi scurtat zilele acelea, nici un trup n-ar mai scăpa; dar El a scurtat acele zile de dragul celor aleşi, pe care El i-a ales* (Mc. 13, 20). O bună parte dintre supravieţuitori şi-au părăsit meleagurile natale, răspândindu-se în alte provincii ale Imperiului Roman. Dincolo de dramatismul situaţiei, plecarea în exilul autoimpus spre cele mai diverse zone ale lumii romane a fost posibilă (şi) datorită reţelei dense de drumuri din epocă. Roma acelor timpuri dezvoltase un complex de căi de comunicaţie — iniţiat încă din primele secole ale Republicii — complex circum-mediteraneean ale cărui dimensiuni şi nivel de realizare materială aveau să fie atinse din nou abia în timpurile moderne. Drumurile romane aveau puncte de pază *(statio)*, popasuri *(mansio)* şi puncte de schimbare a cailor *(mutatio)*.[7] Este de presupus că atât printre refugiaţi, cât şi printre cei ajunşi prizonieri şi vânduţi ca sclavi în toată lumea romană s-au aflat creştini. Datorită lor, precum şi datorită zelului primilor misionari — apostoli de talia Sf. Pavel ori a unora dintre cei 70 (72) de ucenici ai Domnului — creştinismul se va răspândi în Imperiu sau, altfel spus, *această Evanghelie a împărăţiei va fi propovăduită în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile* (Mt. 24, 14)

Mediile în care a fost propovăduit creştinismul chiar înainte de căderea templului nu au fost în exclusivitate, iudaice, exemplul cel mai clar de misionarism în acest sens fiind cel al Sf. Pavel, cunoscut ca *apostolul neamurilor*, desigur, aici *neamuri*, însemnând acele populaţii din bazinul mediteraneean, altele decât iudeii. În schimb, după dărâmarea templului, criza dogmatică în care s-a ajuns prin această distrugere a dus la separarea creştinilor dintre *neamuri* de iudeo-creştini. Treptat, numărul creştinilor proveniţi din păgâni a constituit un segment semnificativ, împlinind profeţia: *Şi vă spun Eu vouă că mulţi de la răsărit şi de la apus vor veni şi vor şedea la masă cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacob în împărăţia cerurilor* (Mt. 8, 11).

Până la venirea pe tronul caesarilor a Sf. Constantin, creştinismul a cunoscut, în balans, perioade de persecuţii şi de aparentă linişte, perioade în care ruga buzelor s-a împletit cu sângele martirilor, constituind una dintre cele mai interesante perioade din istoria creştinismului, cu aura sa de dramatism şi sfinţenie.

Dr. CONSTANTIN ITTU
cercetător

NOTE:

1 *Enciclopedia civilizaţiei romane*, coord. Dumitru Tudor, Bucureşti, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, 1982, p. 562.
2 *Ibidem*, p. 628.
3 D. Tudor, *Figuri de împăraţi romani*, vol. I, Bucureşti, Editura enciclopedică română, 1974, p. 186.
4 J. Eisenberg, *O istorie a evreilor*, trad. de J. Roşu, Bucureşti, Humanitas, 1993, p. 78.
5 M. Simon, *Primii creştini*, trad. de O. Cheţan, Bucureşti, Editura Polimark, 1993, p. 46.
6 *Ibidem*, p. 48.
7 *Enciclopedia*, p. 283.

Constantin Vodă Brâncoveanu

(Urmare din pag. 1)

formaţii despre mişcarile de trupe otomane. A refuzat însă să se achite de cerinţa de asigurare cu provizii a trupelor imperiale austriece. În noiembrie 1689, trupe austriece au intrat în ţară, ocupând o serie de localităţi şi au impus grele condiţii Ţării Româneşti. Cu ajutorul tătarilor, austriecii au fost alungaţi peste munţi. În 1690, trupele muntene aliate cu cele otomane i-au înfrânt pe austrieci la Zărneşti. Cu armată sporită, austriecii i-au respins din Transilvania pe muntenii aliaţi cu otomanii.

Imperialii vienezi şi-au dat seama că Brâncoveanu este un adversar dificil de înfrânt şi au căutat să şi-l atragă de partea lor. Brâncoveanu însuşi a consimţit la îmbunătăţirea relaţiilor cu austriecii. În 1695, Brâncoveanu era declarat de către vienezi, principe al imperiului. Pentru posibil refugiu, Brâncoveanu a cumpărat moşii în Ardeal şi a realizat pe ele importante construcţii.

În 1705, răcindu-se relaţiile cu Austria, Brâncoveanu a început să strângă tot mai mult relaţiile cu Rusia. Ţara era înconjurată de duşmani puternici şi astfel pentru Brâncoveanu nu era posibilă o luptă cu armele. Singura cale ce îi mai rămânea, era o bună activitate diplomatică.

Domnitorul Brâncoveanu Constantin a fost apreciat ca unul dintre cei mai mari voievozi ai culturii. Dumnezeu a voit ca el să fie posesorul unei averi de răsunet, pentru care turcii l-au numit Altin-Bey, adică principele aurului. Din această bogăţie, cultura şi religia au dobândit mult, Brâncoveanu fiind un creştin evlavios şi iubitor de lumina cărţii. A dăruit mult spre a aduce la curtea sa cărturari vestiţi şi învăţaţi străini. Patriarhii din Constantinopol, Alexandria, Antiohia şi Ierusalim au fost atraşi de religiozitatea şi dărnicia domnului Brâncoveanu. Unul dintre camenii de talent, adus în ţară de Brâncoveanu a fost Antim Ivireanu, georgian de origine, care se iscălea „Antim din Iviria".

Constantin Brâncoveanu a sprijinit înfiinţarea de şcoli şi anume: şcoli mânăstireşti, numite şcoli de slovenie, şcoli episcopale şi şcoli domneşti, cea mai importantă fiind Academia de la Sf. Sava.

Tiparul a cunoscut o deosebită dezvoltare în timpul domniei lui Brâncoveanu. La loc de frunte au contribuit: stolnicul C. Cantacuzino, mitropolitul Antim şi episcopul Mitrofan al Buzăului. Au funcţionat cinci tipografii şi anume: la Buzău, la Râmnic, la Snagov, la Târgovişte şi la Bucureşti. În aceste tipografii au apărut cărţi în limba română şi nu numai. Despre dărnicia creştinească a lui C. Brâncoveanu, scria mitropolitul Antim, că a fost ca a unui „râu cu curgerile de aur, dintru care au curs aceste patru izvoare: ale Românilor, Elinilor, Arabilor şi ale Ivirilor tipare". Marea majoritate a cărţilor tipărite au avut caracter religios. În afară de acestea au fost cărţi de literatură, istoriografice, ştiinţifice. Dintre acestea amintesc: Floarea darurilor, Pildele filozoficeşti, Varlaam şi Ioasaf, Alexandria, Esopia, Manualul împotriva schismei papistaşilor, Mărturisirea de credinţă a mitropolitului Petru Movilă, Didahiile lui Antim Ivireanul. În timpul lui Brâncoveanu au fost scrise Cronica lui Radu Greceanu şi Anonimul brâncovenesc.

Tipărirea Bibliei de la Bucureşti, începută în timpul domniei lui Şerban Cantacuzino, a continuat şi în timpul domniei lui C. Brâncoveanu marcând progresele realizate în limba noastră scrisă. Ea a circulat atât în Ţara Românească, aşa cum şi în Moldova şi în Transilvania.

Tălmăcitorii Bibliei s-au silit să îmbrace cuvântul lui Dumnezeu într-un grai pe care să-l înţeleagă românii din oricare ţară, „căci toţi Românii dintr-o fântână izvorăsc şi cură", adică au aceeaşi obârşie. „Românii se înţeleg nu numai cei din Ţara Românească, ci şi cei din Ardeal, căci încă şi mai neaoşi sunt".

Învăţământul, tiparul, cărţile religioase, de literatură, de istoriografie, au cunoscut o perioadă de evidentă dezvoltare, numită epocă brâncovenească. O evidentă dezvoltare a cunoscut şi arta, care prin amploarea şi diversitatea ei, s-a manifestat prin „stilul brâncovenesc".

În arhitectura bisericească a dominat stilul bizantin, cu influenţa elementelor renaşterii italiene târzii, cu coloane spiralate, cu capitole florale şi decoraţii sculpturale. Prin dărnicia sa, Brâncoveanu a ridicat multe biserici şi mânăstiri, în Ţara Românească şi în Transilvania. Dintre acestea, amintesc bisericile de la Potlogi, Mogoşoaia, Brâncoveni, Râmnicu-Sărat, Sf. Gheorghe-Nou din Bucureşti, bisericile din Ardeal, de la Făgăraş şi Ocna Sibiului. Cea mai importantă construcţie a fost biserica şi mânăstirea Hurez.

Ca monumente arhitecturale laice amintesc: adăugirile de la Curtea domnească din Bucureşti, Chindia curţii domneşti de la Târgovişte, palatele de la Potlogi şi Mogoşoaia. Acesta din urmă este în cel mai autentic stil brâncovenesc.

Cele mai valoroase construcţii bisericeşti, în stil brâncovenesc, au fost: biserica şi mânăstirea Hurez, biserica Sf. Gheorghe-Nou din Bucureşti şi mânăstirea Vacăreşti. În Ardeal, la Sâmbăta de Sus, a construit mânăstirea, cu lăcaşul de închinare, pe care mitropolitul Nicolae Bălan l-a salvat de la ruină. Noul său ctitor, *I. P. S. mitropolit Antonie* a adus această mânăstire la amploarea şi deosebita ei dezvoltare, din zilele noastre.

În preajma anului 1700, Constantin Vodă Brâncoveanu a simţit o adâncă amărăciune, din pricina căderii lui Atanasie şi a acelora din Ardeal care „au lunecat cu firea" şi nu au ştiut să-şi păzească „cinstea legii", în care s-au născut. În timpul petrecut de Atanasie Anghel, la Bucureşti, pentru sfinţire, Brâncoveanu a înnoit vechea danie privitoare la ajutorul de şase mii de bani în fiecare an, şi satul Merişani, dăruit bisericii din Ardeal care se învăluia ca o corabie în mijlocul valurilor mării (Silviu Dragomir, Istoria desrobirii religioase a Românilor din Ardeal, în sec. al XVIII-lea, vol. I, Sibiu, 1920, p. 63-64).

La finele secolului al XVII-lea, văzând nestatornicia Turciei şi a Austriei, Brâncoveanu a căutat să afle cât mai multe lucruri despre Rusia, cu care să stabilească legături. Trimişii lui Brâncoveanu au dus scrisori cifrate, informându-i pe ruşi asupra stărilor de lucruri din Turcia. Brâncoveanu l-a felicitat pe ţar pentru biruinţa asupra Suediei. Ţarul Petru I s-a oferit să-i acorde azil domnului muntean, pentru cazul de invadare a turcilor. În 1709 s-a încheiat o coaliţie secretă între Rusia şi Ţara Românească.

În 1711, Brâncoveanu şi-a pregătit oştirea, spre a le veni în sprijin ruşilor. Aflând însă că turcii se îndreptau spre Dunăre, Brâncoveanu şi-a mutat tabăra la Târgovişte. După dezastrul de la Stănileşti al armatelor rusomoldave, Brâncoveanu a fost socotit a fi vinovat. De fapt, Rusia nu era pregătită pentru acţiuni de amploare împotriva turcilor.

Bănuielile privitoare la acţiunile lui Brâncoveanu, treptat s-au confirmat şi astfel sultanul s-a decis să pună capăt domniei ce s-a dovedit a fi periculoasă pentru imperiu. În ziua de 15 august 1714 a fost executată sentinţa. La vârsta de 17 ani, fiul mai mic, Matei, a căzut sub securea călăului. După el au urmat ceilalţi trei fii ai lui Brâncoveanu: Radu, Ştefan şi Constantin, sub ochii adânc întristaţi ai tatălui lor, care a fost apoi executat şi el. Cu ei împreună a fost executat şi sfetnicul Ianache. Trupurile lor aruncate fiind în apele Mării de Marmara, au fost pescuite. După mulţi ani au fost aduse în Ţară, îngropate fiind în biserica fostei mânăstiri Sf. Gheorghe din Bucureşti.

Domnia de 25 de ani a lui Brâncoveanu a fost lungă, faţă de multele domnii care n-au depăşit patru ani. Cu remarcabil talent diplomatic, Constantin Vodă Brâncoveanu a reuşit să ducă o politică de echilibru, între marile puteri ale acelor vremi. După cum afirmă S. Columbeanu şi Radu Valentin, în op. cit., p. 95, sfârşitul năpraznic amplifică meritele, astfel încât omul Constantin Brâncoveanu a devenit filă de legendă.

Apreciind multele şi marile realizări pentru neam şi biserică, jertfa lor neprecupeţită, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în 1992, i-a trecut în rândul Sf. Martiri pe Constantin Vodă Brâncoveanu şi cei patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi sfetnicul Ianache. În fiecare an, în 16 august, Biserica noastră ortodoxă face cinstită pomenirea lor.

Din seria „Avertisment"

Despre Talismanul Domnului, despre alte talismane şi influenţa acestora în viaţa unora dintre credincioşii noştri

Printre alte credinţe populare şi tot felul de superstiţii care circulă, din păcate, şi au mare influenţă asupra multor credincioşi — alimentate fiind, multe dintre ele, de tot felul de femei pioase şi, mai ales de multe cărţi apocrife numite şi populare cum ar fi Visul Maicii Domnului, Epistolia Domnului, Brâul Maicii Domnului — circulă şi cărticica Talismanul Domnului având, încă, foarte mulţi foarte mare încredere în foloasele ei dacă este tot timpul purtată şi citită!...

Este surprinzător că, de cele mai multe ori, aceste cărţi sunt editate, răspândite şi promovate chiar de către slujitori de-ai Bisericii şi chiar în sânul acesteia, alimentată fiind astfel chiar în mediul bisericesc ignoranţa şi neştiinţa oamenilor — care găsesc aceste broşuri la multe dintre bisericile şi mănăstirile noastre!...

Se spune în primele rânduri ale talismanului că acest text a fost găsit în anul 1585 sub mormântul Mântuitorului. Oare cine poate avea atâta îndrăzneală să ia o casma şi un târnăcop şi să sape sub mormântul Mântuitorului? Cu ce scop? Puteţi crede aşa ceva?!... Remarcăm faptul că această lucrare nu are un autor, nu are girul autorităţii ierarhice a Bisericii, aşa încât este clar că această broşură reprezintă o mare înşelare chiar dacă începe cu rugăciunile Tatăl nostru şi Simbolul Credinţei, iar după acestea minciunile încep să curgă: — Când o femeie se află în durerile naşterii, să se citească talismanul şi va avea parte de o naştere uşoară. Oare să fie adevărat?! Nu ar fi, oare, mai bine dacă respectiva femeie s-ar pregăti pentru acest însemnat eveniment din viaţa ei, prin împărtăşirea cu cinstitul Trup şi Sânge al Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos?!... Dar haideţi să vedem şi alte inepţii pe care le cuprinde această carte: — Dacă atingem cu talismanul partea dreaptă a copilului va avea noroc în viaţă!... Este de ajuns să atingeţi umărul drept al bolnavului cu această rugăciune (talisman) ca acela să se vindece cu desăvârşire!... Mare înşelătorie! A fost cineva la secţia de reanimare a unui spital clinic şi a făcut un experiment atingând mai mulţi bolnavi şi pe umărul drept şi pe cel stâng, cu această carte, şi tot aşa au rămas!... Când această rugăciune va fi dusă într-o casă aceea va fi ferită de orice fel de primejdie!... Oare să substituie într-atât rolul şi valoarea Slujbei de sfinţire a casei numită Sfeştanie?!... Sau, iată o altă afirmaţie năstruşnică: cel care are păcate mari va fi iertat de ele dacă va purta talismanul asupra sa citindu-l măcar o dată pe săptămână!... Oare aşa să fie?!... Asta înseamnă că îmi cumpăr un talisman, îl port în buzunar şi, apoi, pot săvârşi fără frică orice păcate fiindcă citesc talismanul, şi, gata voi fi iertat de toate păcatele!... Cine are acest talisman să stea liniştit!... puterea sa este mare!... În cazul unui atac direct cu arme de foc, ele nu ne vor afecta!... N-am ştiut că îl putem folosi şi pe post de vestă antiglonţ, ar trebui să le aducem la cunoştinţă factorilor de răspundere din cadrul Ministerelor Apărării Naţionale şi cel de Interne pentru a-l comanda tuturor soldaţilor aflaţi sub armă!... Acest talisman a fost scris de Iisus Hristos şi de Sfânta Fecioară Maria şi puterea lui este mare!... Noi ştim că Iisus Hristos şi Prea Curata Sa Maică nu ne-au lăsat nimic scris după cum ne mărturisesc Sfintele Evanghelii, ci doar evangheliştii şi apostolii ne-au lăsat scrieri despre viaţa, opera şi activitatea Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

În lumea de astăzi, din păcate, sunt destul de mulţi cei care cred în talisman. Ca atare nu greşesc când spun că talismanul este un idol în miniatură, un idol de buzunar, de geantă, de portofel!... Talismanul sau amuleta este un semn vizibil al necredinţei în ajutorul lui Dumnezeu. Ştim că talismanele erau obiecte despre care se credea că au puteri magice şi care se purtau de către oameni cu convingerea că ele apără de boli, de primejdii şi sunt aducătoare de noroc. Oamenii cred că atât de mari sunt puterile unui talisman încât pot înlocui, pur şi simplu, pe Dumnezeu, cu alte cuvinte având talismanul asupra noastră nu mai avem nevoie de harul Sfintelor Taine!...

Consultând un dicţionar religios vom vedea că „talismanul este obiect căruia superstiţioşii îi atribuie puterea de a-i feri de rele şi de a le aduce noroc; amuletă"; dar cum noi astăzi, suntem atât de influenţaţi de tot felul de superstiţii, de credinţe şi de obiecte superstiţioase nu este de mirare că avem aşa o atitudine pozitivă faţă de talisman, talismane şi amulete pe care deseori le vedem asupra tinerilor (şi nu numai) cum ar fi inelul luxor (vechi de peste 3000 de ani) şi căruia, într-o emisiune, i-a făcut reclamă chiar o prezentatoare de televiziune, mărturisind că îi datorează acestuia toate succesele din cariera sa!... Ca toate celelalte inelul luxor este un talisman; fie că are puteri magice care numai de la Dumnezeu nu vin, fie că a fost doar o reclamă, ideea în sine de a-ţi pune nădejdea într-un lucru lipsit de viaţă şi de harul lui Dumnezeu este un păcat!... Ştim cu toţii că egiptenii politeişti erau renumiţi pentru amuletele lor magice care făceau parte integrantă din recuzita unui faraon.

Pentru creştini, pentru autenticii creştini, toată nădejdea ar trebui să fie numai la Dumnezeu, aşa cum foarte frumos spune o cunoscută rugăciune a pavecerniţei: „Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, Acoperământul meu este Duhul Sfânt, Treime Sfântă, Slavă Ţie!", iar dacă în urma rugăciunilor nu primim ceea ce am cerut, un lucru de care vrem să ne legăm fericirea, întotdeauna există o raţiune, o chibzuială divină pentru care nu se întâmplă aşa (deoarece nu ne este de folos acel lucru, în primul rând din punct de vedere sufletesc). În ce priveşte ferirea de rele şi de moarte tot la Dumnezeu trebuie să ne fie nădejdea, întrucât Sfinţii Părinţi atrag, în general, atenţia că diavolul poate să-l înşele pe om chiar prin aparente lucruri bune sau prin salvarea de situaţii pe care chiar el le-a provocat pentru a ne înşela.

Într-o discuţie pe această temă între un mare duhovnic contemporan din Grecia — Cuviosul Paisie Aghioritul de la Sfântul Munte Athos şi un fiu duhovnicesc al lui — consemnată în cartea „Cuvinte duhovniceşti" — vol. III apărută la Bucureşti, la Editura Evanghelismos în 2003, spunea următoarele: „— Mai bine să le daţi cruciuliţe atunci când vă cer talisman, pentru că şi vrăjitorii fac şi folosesc, acum, talismane. Pun pe dinafară o iconiţă sau cruce, însă înăuntru au diferite vrăji. Oamenii văd icoana sau crucea şi se încurcă. Iată, cu câteva zile înainte mi-au adus un talisman de la un turc, Ibrahim, care avea şi o cruce brodată pe deasupra. Am aflat şi despre un netămător de Dumnezeu că înfăşura diferite iconiţe şi înlăuntrul lor punea păr, lemnişoare, cuie, mărgele etc. Sărmanii oameni care poartă astfel de talismane — chipurile ca să fie ajutaţi — şi se chinuiesc! Pe acestea trebuie să le ardă şi cenuşa s-o îngroape adânc în pământ sau să o arunce în mare, apoi să meargă să se spovedească. Numai aşa se eliberează!..." Nemaivorbind de faptul că prin aceste fapte şi prin ataşarea de aceste talismane sunt încălcate prima şi a doua poruncă din Decalog!...

Din păcate, povestea talismanelor este veche, iar la noi s-a transmis pe fondul superstiţiei. Mihail Urzică în cartea sa „Minuni şi false minuni" — apărută la Editura Anastasia în 1993 — vorbind despre contestatul vizionar Petrache Lupu de la Maglavit care l-ar fi văzut pe Dumnezeu, „moşu" arată că acesta încuraja credinţa în talismane. „În felurite împrejurări pelerinii superstiţioşi îi dădeau în păstrare, pentru puţină vreme, diferite obiecte: câte un ceasornic, un portmoneu,, un carnet, un bilet de loterie, sau chiar o batistă, ca să le poarte asupra lui, ca să doarmă pe ele şi astfel, atinse acele obiecte de „sfinţenia" lui să poată deveni „aducătoare de noroc" ... Pe respectivii creştini Urzică îi numeşte superstiţioşi „subjugaţi de această ispită" — care se înţelege că numai lucrarea lui Dumnezeu nu este.

Ar mai fi de amintit, referitor tot la talismane şi o anumită tendinţă populară de a încreştina ideea de obiect aducător de noroc. Astfel au luat naştere Visul Maicii Domnului, Brâul Maicii Domnului, Epistoliile — de care am pomenit şi la începutul acestui material şi despre care Nichifor Crainic nota într-un articol că în timpul războiului mii de soldaţi au murit la piept cu cărticele din acestea aşa zis protectoare, dar că mulţi dintre ei prea puţin cunoşteau Noul Testament!...

Canoanele 61 al sinodului 6 ecumenic de la Niceea şi 65 al sinodului Trulan din anul 692 hotărăsc să fie afurisiţi vrăjitorii care confecţionează „talismane" în care pun simboluri diavoleşti sau difeirite obiecte macabre; să cadă sub canon cei ce spun norocul, cei care se numesc vrăjitori şi cei făcători de talismane şi ghicitorii".

Aşadar, dacă în loc să ne punem nădejdea în Dumnezeu şi să ne cunoaştem corect învăţătura de credinţă — după revelaţia Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii, ne punem nădejdea în tot felul de inele, potcoave, cărticele sau chiar felurite rugăciuni pe care dacă le rosteşti zilnic îţi va fi bine sau unele pe care dacă nu le zici cine ştie ce mai păţeşti, este firesc să fim, în aceste condiţii, lipsiţi de harul lui Dumnezeu; deoarece trebuie subliniat că primirea harului divin nu este acelaşi lucru cu obţinerea unor bogăţii, a sănătăţii, sau a unor diverse avantaje. Un anume bine aparent dacă e, şi dacă totuşi s-ar datora în vreun fel talismanului este o cumplită amăgire. Însă şi doar ideea de a-ţi pune nădejdea într-un lucru neînsufleţit este un păcat, deşi adeseori al ignoranţei, asistând, astfel, de foarte multe ori la o continuă răsturnare axiologică ajungând, şi în acest fel, să spunem răului bine şi binelui rău, din nefericire!...

STELIAN GOMBOŞ

Biserica Sf. Nicolae din Braşov

O faţă a ei mai puţin cunoscută: filantropia

Ctitoria voievodală a Bisericii „Sf. Nicolae" din Şcheii Braşovului, de peste o jumătate de mileniu de existenţă, s-a bucurat în decursul anilor de atenţia şi preţuirea multor personalităţi, printre care, în primele rânduri, se află N. Iorga, Ioan Lupaş şi Candid Muşlea. Toţi s-au folosit de Cronica învăţatului protopop Radu Tempea II, mare apărător al drepturilor şi aspiraţiilor românilor braşoveni, manuscris cu titlul: „Istoria sfintei beserici a Şcheilor Braşovului", care cuprinde perioada de la 1484 până la 1741, adică peste 250 ani şi care la rândul său s-a folosit de vechea Cronică a protopopului Vasile, cuprinzând însemnări dintre anii 1392—1633. Candid Muşlea a scris „Istoria bisericii Sf. Nicolae din Braşov" în deceniul cinci al secolului trecut, în trei volume, ultimul volum rămas în manuscris, pornind de la Cronica lui Radu Tempea II şi până la începutul celui de al doilea război mondial, cu multe date culese din arhivele oraşului, pe lângă acelea ale bisericii şi protopopiatului.

Pe lângă cei amintiţi au scris pagini memorabile şi I. Pervain, I. Ciobanu, S. Puşcariu şi C. Lacea, iar prin diferite reviste s-a abordat cu prioritate activitatea culturală a diaconului Coresi, în strânsă colaborare cu preoţii bisericii". N-au lipsit chiar zile festive închinate apariţiei tipăriturilor Coresiene după patru secole. O asemenea serbare culturală a avut loc în anul 1970 la biserica Sf. Nicolae, organizată de Oficiul parohial, onorată cu prezenţa şi binecuvântarea Mitropolitului de pie memorie Dr. Nicolae Mladin.

Între timp, după înfiinţarea muzeului bisericii, desehis oficial în anul 1961, s-a iscat o mică întrecere privind popularizarea fenomenului coresian şi s-a uitat că realizarea muzeului a fost o lucrare de mare anvergură şi responsabilitate. Peste doi ani au durat adunarea şi selectarea obiectelor de mare valoare artistică şi istorică şi mai ales confecţionarea mobilierului adecvat pentru exponate. O parte dintre aceste exponate, şi anume obiecte de valoare, cărţi rare, odăjdii rarisime şi tiparniţa — ca simbol, au fost rânduite prin osârdia colaboratorului cu experienţă, prof. Ioan Colan, în clădirea primei şcoli româneşti, iar arhiva împreună cu biblioteca populară, care mult timp a îndeplinit o misiune cultural-educativă, în clădirea masivă de la intrarea în curtea bisericii, care a fost timp îndelungat reşedinţa Oficiului protopopesc şi locuinţa protopopului Iosif Barac. Personalul muzeului, provenit prin selectare şi îndeosebi prin numire oficială, tineri (ghid, muzeograf sau bibliotecar), dornici să se afirme, au scris şi ei prin presa locală şi bisericească frumoase gânduri sau evocări, dar din păcate, la scurtă vreme, s-au risipit, plecând în locuri mai favorizate ca existenţă materială, încât în prezent pe lângă două femei ca îngrijitoare, toate funcţiile amintite sunt îndeplinite de directorul muzeului. Biblioteca populară, de acută necesitate din nou, nu a mai funcţionat nici când muzeul avea personal cu duiumul.

Biserica Sf. Nicolae, prin naţionalizarea săvârşită sub regimul comunist, la care s-a adăugat micşorarea jurisdicţiei sale parohiale, a întâmpinat o sumedenie de greutăţi pe linie economică şi implicit în misiunea ei primordială şi emblematică.

Dar revenind la zilele mai puţin cețoase, trebuie să constatăm că în mare majoritate,

(Continuare în pag. a 6-a)

Dr. IULIU ALEX. IŞA,
Protopop onorific
Biserica Sf. Nicolae din Braşov

Deschiderea festivă a noului an universitar 2004/2005

Vineri, 1 octombrie 2004, a avut loc deschiderea festivă a unui nou an de învăţământ universitar.

Pentru Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu acest eveniment s-a petrecut pentru a 218-a oară.

În conformitate cu tradiţia statornicită, un astfel de eveniment, în şcolile teologice, se marchează prin implorarea ajutorului dumnezeiesc. Astfel s-au petrecut lucrurile şi la Sibiu, unde în paraclisul facultăţii, la ora 9,30, a început oficierea Sfintei Liturghii, cu participarea Înalt Prea Sfinţitului dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, a consilierilor şi secretarului eparhial, a profesorilor şi a unei părţi dintre studenţii facultăţii.

În final, s-a citit rugăciunea rânduită pentru începutul anului şcolar.

Înalt Prea Sfinţitul mitropolit Antonie a adresat cu acest prilej un cuvânt de atenţionare şi îndrumare părintească, în care a stăruit asupra priorităţii formării duhovniceşti a celor care doresc să devină preoţi, asistenţi sociali şi profesori de religie. Î.P.S. Sa a stăruit asupra a ceea ce este esenţial în cazul studenţilor de la Teologie şi anume *vocaţia*, care se concretizează în deschiderea sinceră, firească, spre ceea ce înseamnă evlavie, rugăciune, frecventarea bisericii şi un comportament adecvat cu statul de student în Teologie.

În general, pentru toţi studenţii, indiferent de la ce facultate ar fi aceştia, se cere seriozitate şi preocupare pentru studiu şi formarea profesională. Pentru studenţii de la Teologie însă se pretinde mai mult decât de la colegii lor din universitate.

S-ar putea întâmpla, a precizat Î.P.S. Sa, ca unii dintre studenţii de la Teologie să constate ei înşişi că nu se regăsesc în atmosfera specifică unei instituţii de învăţământ teologic. Ar fi lucrul cel mai firesc să se reorienteze spre o altă profesie. Posibilităţile sunt nenumărate. Rămânerea lor însă într-o instituţie cu care nu au nici o afinitate sufletească nu este de bun augur.

Înalt Prea Sfinţitul mitropolit Antonie a făcut apel la profesorii şi duhovnicii facultăţii să reflecteze şi ei la marea lor responsabilitate pe care o au de a fi modele pentru cei pe care îi au în purtarea lor de grijă şi de a nu precupeţi nici un efort în a-şi împlini importanta şi greaua lor sarcină de educatori şi părinţi duhovniceşti.

Timpul şi lumea în care trăim impun şi Bisericii unele exigenţe cărora va trebui să le facă faţă. Pentru aceasta este nevoie de slujitori responsabili, însufleţiţi de zel misionar şi în măsură să-i poată ajuta pe oameni să-şi păstreze credinţa şi să înfrunte provocările veacului acestuia.

Şcoala teologică de la Sibiu este recunoscută prin seriozitatea cu care şi-a împlinit menirea în viaţa Bisericii transilvănene şi a societăţii. Ea trebuie să rămână statornică în a continua să persevereze pe drumul acesta.

În final, a luat cuvântul decanul facultăţii, arhid. conf. dr. Dorin Oancea, care a prezentat situaţia statistică la început de an universitar şi s-a referit la toate aspectele instructiv-educative şi de formare duhovnicească ce vor fi avute în vedere în împrejurările noi ale restructurării învăţământului universitar din ţara noastră.

La ora 11,00, în aula „Avram Iancu" a Universităţii „Lucian Blaga", a avut loc festivitatea de deschidere oficială a noului an universitar.

Potrivit programului, pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului şi Dl. episcop dr. Christoph Klein al Bisericii Evanghelice din Sibiu au invocat binecuvântarea lui Dumnezeu asupra comunităţii universitare sibiene.

A luat apoi cuvântul Dl. prof. univ. ing. dr. Constantin Oprean, rectorul Universităţii „Lucian Blaga", care a înfăţişat stadiul actual de dezvoltare, sub toate aspectele, a instituţiei celei mai reprezentative din oraşul de reşedinţă a judeţului Sibiu.

Dl. prof. univ. dr. W. Schaal, din Marburg — Germania, preşedinte al Universităţii sibiene a prezentat perspectivele unor parteneriate europene care se vor concretiza în noul an universitar.

Dl. Silviu Lup, prefectul judeţului Sibiu, a dat asigurarea sprijinului din partea guvernului şi prefecturii pentru Universitate.

Au luat cuvântul şi alţi invitaţi din partea unor instituţii din oraşul Sibiu, ca şi reprezentanţii studenţilor.

Astfel s-a făcut primul pas în derularea unui intens şi exigent proces de pregătire academică.

Fie ca binecuvântarea Părintelui luminilor să se reverse îmbelşugat peste toţi cei care se vor osteni în îndeplinirea nobilei lor misiuni de instruire şi educaţie, de formare a unor caractere umane gata a se dărui înfăptuirii binelui faţă de semeni.

Pr. prof. D. ABRUDAN

Târgul Naţional de Carte şi Revistă Religioasă

(Urmare din pag. a 2-a)

de bun rămas, întâlnirea cu părintele Teofil Părăian, cu părintele Mina Dobzeu, cu părintele Ioan Sabău, cu părintele Arhid. Prof. Dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, cu părintele Constantin Necula, cu domnii Răzvan Codrescu, Costion Nicolescu, George Ardeleanu, cu studentul Ionuţ Lepădat precum şi cu mulţi alţi invitaţi clerici sau mireni care ne-au bucurat duhovniceşte prin prezenţa şi cuvântul domniilor lor.

Toate aceste evenimente precum şi prezenţa numeroasă a publicului mai cu seamă tânăr, a făcut din această ediţie un prilej de comunicare între autori, editori şi cititori.

Festivitatea de închidere, care a avut loc în prezenţa P.S. Sale Visarion Răşinăreanu, a constituit prilejul acordării diplomelor de excelenţă editurilor prezente pentru rodnica participare din cadrul acestei ediţii.

Tot în acest cadru festiv, Asociaţia SCRIPTUS a ţinut să acorde calitatea de *membru de onoare al Asociaţiei* P.S. Sale Visarion Răşinăreanu, domnului profesor Florin Soare, domnului director Ion Onuc Nemeş şi domnului inspector de poliţie Christian Stanciu, pentru sprijinul acordat la buna desfăşurare a ediţiei din acest an a Târgului precum şi la alte acţiuni iniţiate şi derulate de Asociaţia Scriptus.

Se cuvine acum să adresăm şi prin intermediul acestor rânduri mulţumirile noastre Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist, I.P.S. Sale Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, P.S. Sale Visarion Răşinăreanu, P.C. Sale Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, P.C. Sale Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, P.C. Sale Arhid. Prof. Dr. Dorin Oancea, P.C. Sale Pr. Ezechil Oancea, Părinţilor Profesori ai Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, domnului Răzvan Codrescu — directorul Editurii Christiana, precum şi tuturor celor care au contribuit într-un fel sau altul la buna organizare a acestei ediţii, şi fără de care această manifestare unică în ţară după specificul ei nu s-ar fi putut organiza.

Fie ca Bunul Dumnezeu să le răsplătească purtarea de grijă pe care cu timp şi fără de timp au avut-o faţă de organizatori.

Apostolia — slujire permanentă pentru apropierea omului de Dumnezeu

Primii doi dintre sinoptici — Matei și Marcu, amintesc doar foarte pe scurt modul în care s-a petrecut chemarea la apostolie a celor dintâi ucenici ai Mântuitorului. Totul este redat extrem de laconic, fără amănunte și fără să se insiste asupra circumstanțelor în care s-a petrecut evenimentul. Doar chemarea lui Iisus „veniți după Mine", urmată de răspunsul necondiționat al apostolilor, care fără zăbavă „îndată lăsându-și corabia și pe tatăl lor, au mers după El" (Mt. 4. 19, 22), ne pune în temă cum s-au petrecut lucrurile.

Din fericire pentru noi, evangheliștii se completează unii pe alții, astfel că amănunte care le scapă unora le găsim la ceilalți și de cele mai multe ori astfel de amănunte vin să evidențieze sensuri și aspecte noi ale minunilor săvârșite de Iisus, iar fără existența acestor detalii poate că multe dintre ele ne-ar rămâne ascunse sau în orice caz nu îndeajuns de clare.

Este și cazul cu *Pescuirea minunată*, despre care evangheliștii Matei și Marcu amintesc doar foarte succint, în schimb o găsim prezentată detailat la Sf. Luca. Această pericopă evanghelică (Lc. 5, 1—11) a fost rânduită să se citească în duminica a XVIII-a după Rusalii, marcând începutul constituirii grupului apostolilor, alături de care timp de trei ani, Iisus își va desfășura activitatea de răspândire a cuvântului sfânt și întemeiere a împărăției Sale.

Ne găsim așadar nu la mult timp după ce Mântuitorul își începuse activitatea publică. I se deschidea înainte aria unei lucrări care avea să dureze peste trei ani, răstimp în care va colinda aproape toată Țara Sfântă.

Dar Iisus știa că va veni vremea când El nu va mai fi cu trupul pe pământ, iar învățătura Sa trebuia lăsată altora care s-o ducă mai departe și care să dea mărturie despre El în fața lumii, iar aceștia vor fi apostolii.

Ca un adevărat istoric, Sf. Luca fixează mai întâi timpul și locul unde s-a petrecut pescuirea minunată. Ne găsim așadar în momentul în care Iisus tocmai începuse lucrarea Sa publică și cutreierase o bună parte din Galileea. În momentul respectiv se găsea undeva pe marginea lacului Ghenizaret. Într-o țară destul de sărăcăcioasă cum era Palestina antică, ne putem lesne închipui că un astfel de lac era o adevărată binecuvântare, fiind de altfel și unica sursă de câștigare a hranei pentru locuitorii țării respective.

În momentul sosirii Sale în acest loc, Iisus nu mai era chiar un necunoscut. Săvârșise mai înainte câteva minuni: vindecă un demonizat, pe soacra lui Petru, precum și alți mulți bolnavi (Lc. 4, 40), fapt ce-I adusese o mare popularitate. „Mulțimile Îl căutau și au venit până la El, și-L țineau să nu plece de la ei" (Lc. 4, 42).

Într-o astfel de împrejurare „când mulțimile îl îmbulzeau ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu" (Lc. 5, 1), pe marginea lacului Ghenizaret, Iisus își va alege dintre oamenii locului pe primii Săi apostoli. Pentru a-i smulge însă pe acești oameni simpli din obiceiurile lor și din universul lor destul de sărăcăcios, Iisus trebuia să-i provoace într-un fel, să-i facă să înțeleagă ceea ce avea să se întâmple și la care ei vor fi martori, și mai ales să înțeleagă că misiunea la care avea să-i cheme era una specială, ceva cu totul deosebit decât făcuseră ei până atunci, iar Cel care-i va chema la această lucrare, era El însuși, Cineva cu totul deosebit. Pentru a-i convinge de lucrul acesta, Hristos va săvârși înaintea lor și pentru ei această minune. Era provocarea și totodată chemarea lui Dumnezeu de a-i deveni părtași la lucrarea Sa.

Nimic nu se petrece la voia întâmplării în lucrarea lui Dumnezeu, hazardul nu face parte din planul divin. Pescuirea minunată s-a făcut cu un *scop anume*, ea își are un temei bine definit, iar rațiunea pentru care s-a săvârșit această minune a fost tocmai aceea de a-i trezi pe viitorii apostoli, de a le deschide ochii spre aceste lucruri care erau deja scrise în planul divin. Fără să bănuiască, apostolii erau deja aleși de Dumnezeu, făceau parte din acest plan divin care, pentru moment, le depășea capacitatea de înțelegere.

Suindu-se într-una din luntrile care împânzeau țărmul — alegerea lui Iisus nu este deloc întâmplătoare —, „care era a lui Simon" (Lc. 5, 3), le va vorbi mulțimilor despre lucruri nemaiauzite până atunci. La sfârșitul cuvântării Sale, Iisus îi va îndemna pe viitorii Săi ucenici, să mâne luntrea înspre mijlocul lacului și să arunce mrejele acolo. Răspunsul lui Petru vine să accentueze truda cu care acești oameni își câștigau existența, de multe ori trebuind să se resemneze în fața insuccesului. Deși puternic marcat de nereușita unei astfel de încercări („toată noaptea ne-am străduit și nimic n-am prins"), totuși răspunsul lui Simon-Petru îl vădește a fi un om plin de respect față de oaspetele său: „după vorba Ta voi arunca mrejele".

Ascultarea lui Simon avea să dea roade, așa cum nu i se mai întâmplase niciodată în decursul vieții sale: „au prins mulțime mare de pește, că li se rupeau mrejele". În fața unei astfel de întâmplări care depășea obișnuitul, Simon și ceilalți vor înțelege că se găsesc în prezența unei Persoane aparte, iar reacția lor, întru totul firească, este de fapt reacția omului copleșit de prezența și măreția divinității: „a căzut la genunchii lui Iisus zicând: Ieși de la mine, Doamne, că sunt om păcătos...". Ceilalți, care se aflau împreună cu Simon, „Iacob și Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau fârtații lui" vor fi și ei puternic marcați de minunea care se petrecuse în fața lor „fiind cuprinși de spaimă".

Lucrurile nu se vor sfârși însă aici. Altceva dorea Iisus de la ei și nicidecum să-i înspăimânte sau să-i copleșească doar cu măreția Sa, ci prin această minune n-a făcut altceva decât să-i provoace și să-i pregătească pentru chemarea pe care urma să le-o facă: „veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni!". Urmarea acestei adevărate demonstrații prin care Hristos își descoperea divinitatea, nu putea fi alta decât aceea că „apostolii trăgând luntrile la țărm și lăsând totul, I-au urmat Lui".

La o primă analiză, s-ar părea că această evanghelie în care ne este relatată pescuirea minunată nu pune probleme deosebite de interpretare, lucrurile părând destul de clare: prin această minune Iisus a început constituirea grupului de apostoli alături de care își va duce mai departe misiunea de răspândire a cuvântului sfânt, iar atunci când vremea Sa se va împlini, ei vor fi cei care îi vor duce mai departe mesajul, până la sfârșitul veacurilor.

Deși această evanghelie ne relatează un fapt, o minune care s-a petrecut cu mult timp înainte și care aparent nu mai are nici o semnificație pentru noi, totuși ea se dovedește extrem de actuală, fiind și pentru noi o lecție, o demonstrație a divinității lui Iisus. Expus celor mai diverse și mai periculoase ispite, cum ar fi ateismul, idealismul sau nihilismul, omul de astăzi se arată a fi tot mai puțin dispus să creadă în Dumnezeu, și prin aceasta condamnându-se singur la o situație fără ieșire.

Or, această evanghelie indică tocmai cauza tragediei pe care o trăiește omul zilelor noastre, care s-a îndepărtat aproape complet de Dumnezeu încercând să creadă că poate exista sau se poate explica doar prin sine. *„Toată noaptea ne-am trudit și nimic n-am prins"* cât de potrivite se dovedesc a fi aceste cuvinte pentru omul zilelor noastre, care-și consumă drama trăirii în înstrăinare de Dumnezeu. Atâta timp cât la baza acțiunilor sale nu-l va așeza pe Dumnezeu, toate acestea se vor dovedi din capul locului sortite eșecului.

Prin structura sa cea mai intimă ființa umană este orientată spre Dumnezeu, iar atunci când se îndepărtează de această țintă a existenței sale, el se va simți un etern înstrăinat, de aici și senzația de zădărnicie, de perpetuă insatisfacție și neîmplinire.

Atâta timp cât vom încerca să ne bazăm doar pe propriile noastre puteri, excluzându-L pe Dumnezeu din planul existenței noastre, nu vom face altceva decât să ne condamnăm singuri la neîmplinire. Fără Dumnezeu, existența umană în întregul ei nu este decât deșartă alergare.

„Fără Mine nu puteți face nimic" (In. 15, 5). Cât de bine ar putea să încheie aceste cuvinte mesajul acestei evanghelii, căci finalmente omul nu poate fi decât în măsura în care este în Dumnezeu. Restul nu este decât o neinspirată abordare a realității. A *realității* pe care omul de astăzi o confundă tot mai des cu formele sale false și înșelătoare. De *„adevărata realitate"*, care este Dumnezeu, omul modern nu mai știe se pare, sau nu mai vrea să se apropie. De aici eșecul eforturilor sale și sentimentul de neputință și amară zădărnicie care-l încearcă.

Preot NICOLAE STOIA

PROLOAGE, vol. I, Editura Parohiei Malovăț, 2003, 258 pag.

Parohia Malovăț din județul Mehedinți a luat inițiativă lăudabilă de a reedita colecția *Proloagelor*. A apărut primul volum în condiții grafice de excepție, pe măsura conținutului. Parohia își propune să reediteze în curând următoarele 11 volume. *Proloagele* sunt adevărate perle ale literaturii bizantine, care au ajuns prin veacuri până în zilele noastre. Ele sunt prezente în cultura tuturor popoarelor ortodoxe și nu numai. Ele conțin viețile sfinților din timpul anului. În ediția de față, pentru fiecare lună este proiectat un volum, primul fiind dedicat, cum era firesc, sfinților din luna ianuarie. *Proloagele* au pătruns la noi în limba greacă și slavonă mai întâi. Nu puțini au fost cei care s-au trudit să le redea în limba română de-a lungul veacurilor, printre aceștia numărându-se la loc de frunte mitropolitul Dosoftei al Moldovei. În textele vechi, copiștii și editorii au adăugat, de-a lungul vieții, altele noi, privind viața și învățătura unor sfinți din spațiul slav, românesc și nu numai. *Proloagele* devin astfel importante și pentru faptul că se îmbogățesc mereu și devin carte de căpătâi pentru tot cel ce se străduiește să-și mântuiască sufletul. *Proloagele* s-au răspândit pe întreg spațiul românesc, indiferent de conducerea politică a vremii, altfel spus, s-au răspândit cu ușurință în imperiul limbii române. Au fost citite la slujbele duminicale și-n sărbători, în biserici și mânăstiri, au fost citite de călugări, preoți și credincioși. Au fost transcrise cu mâna, iar la apariția tiparului au beneficiat de nenumărate ediții. Tocmai de aceea se înregistrează și unele variante ale *Proloagelor*, acestea fiind influențate de sursa din care făcea parte traducerea. *Proloagele* au fost adevărate manuale de sfințenie și de conduită morală. Exemplele de vieți de sfinți, pildele cu tâlc și cugetările ce sunt rânduite ca normă de lectură pentru fiecare zi a lunii, respectiv a anului, contribuiau din plin la educarea religios-morală a cititorilor și ascultătorilor. Lecturile din *Proloage* sunt actuale și necesare și azi pentru oricine voiește să se înalțe spiritual. Emil Cioran spunea că nu e atât de importantă sfințenia în sine ca valoare spirituală, cât mai ales eforturile umane care duc la câștigarea ei. Tocmai astfel de eforturi întâlnim în *Proloage* și tocmai prin aceasta ele devin de actualitate. După lectura unor astfel de cărți, sfinții nu ți se mai par departe de omul zilelor noastre, ci uneori par chiar contemporani ai noștri, cu înălțări și poticniri asemănătoare, cu singura deosebire față de noi că ei sunt niște învingători, în timp ce noi suntem luptători. Sfinții, actualii prieteni ai lui Dumnezeu, devin contemporani ai noștri, oameni care au trăit experiențe asemănătoare cu ale noastre, dar, prin lupta și credința lor au biruit răul din ei și din jurul lor. Citind și recitind *Proloagele*, ai mulțumirea sufletească a descoperirii unei pagini de literatură.

Centenar Ștefan Mironescu

„Șcheii Brașovului în pictura lui Ștefan Mironescu"

Adevărat rapsod al vechiului cartier de tradiție al Brașovului, supranumit „pictorul Șcheiului", Ștefan Mironescu își desfășurase mai bine de cinci decenii activitatea în acest spațiu istoric brașovean, pe care l-a iubit, contopindu-se cu el în pictura sa. Cu bonomia proprie unui moldovean (căci se născuse la Iași în 24 septembrie 1904, ca fiu al unui arhitect, care participase alături de Tocilescu la săpăturile de la Adam-Clisi și a asistat la zborul lui Aurel Vlaicu), Ștefan Mironescu poposește în orașul de la poalele Tâmpei în toamna anului 1931, după ce absolvise la Iași Institutul de Belle Arte (avându-l coleg pe viitorul mare pictor Octavian Angheluță și profesor pe vestitul pictor Cosmovici, luând chiar și lecții de vioară cu Candella). Studiile le continuă în cadrul Institutului bucureștean similar, unde studiază desenul cu Constantin Artachino și pictura cu Camil Ressu (coleg fiindu-i Al. Ciucurencu). Între profesori l-a avut și pe Costin Petrescu, care a pictat Biserica Sf. Nicolae din Șchei. Un scurt popas didactic la Liceul Sf. Nicolae din Gheorghieni, apoi la Ismail și Bolgrad, urmat de popasul definitiv brașovean, mai întâi la Satulung, și din 1936 la liceul Andrei Bârseanu din Brașov, când deschide prima sa expoziție de acuarelă și uleiuri la Casina Română (50 lucrări). Din 1944 se stabilește definitiv la liceul „Andrei Șaguna", predând consecutiv și la Școala populară de artă, până la sfârșitul vieții (17 mai 1985). Prestigiul său este câștigat prin cele peste 130 de participări expoziționale, impunând un stil propriu de creație, atât de apreciat și reconfortabil iubitorului de frumos. Echilibrate și logice tablourile sale, în ulei sau acuarelă, încărcate de poezie și picturalitate, configurează o monografie estetică a cartierului Schei, în cadrul căreia se înserează perfect și desenele florale atât de reușite.

Pe bună dreptate afirma criticul de artă brașovean Anca Pop: „Cine încearcă un excurs în arta plastică brașoveană sau mai bine zis în istoria artei plastice brașovene, nu o poate face fără Ștefan Mironescu, care conturează prin creația sa o epocă, un stil și mai ales o lume".

Prilejuit de centenarul nașterii sale, în cadrul Complexului muzeal de pe lângă Biserica Sf. Nicolae, în această lună, cu binecuvântarea Î.P.S. Sfinției Sale, dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, se redeschide expoziția permanentă „Șcheii Brașovului în pictura lui Ștefan Mironescu".

Pr. prof. dr. VASILE OLTEAN

Biserica Sf. Nicolae din Brașov

(Urmare din pag. a 5-a)

istoricii și cronicarii din trecut au reținut în legătură cu biserica fața statornică și apărătoare a credinței din strămoși, Ortodoxia, precum și fața luminoasă privind cultura națională, așa fiind cunoscut chipul strălucitor al bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. Bătrânul Sion a avut însă și o altă față, cu raze luminoase, proprii misiunii sale, care i-a fost umbrită prin așa-zisă naționalizare. Biserica Sf. Nicolae a fost o biserică înstărită și cu largă activitate de binefacere, binecunoscută în secolul 19, cu contribuție esențială la înființarea liceului A. Șaguna. În perioada dintre cele două războaie mondiale, adică secolul 20, biserica, urmând pe drumul ocrotitorului ei, Sfântul Nicolae, a desfășurat o bogată și diversificată activitate filantropică. În mare măsură, exceptând pe puținii negustori și câteva familii de meseriași, populația din Șcheii Brașovului consta din oameni truditori cu ziua și doar câțiva gospodari cu o vacă și câteva oi pe lângă casele lor modeste și cu o mică grădină pe deal. Câteva generații de intelectuali, cu osebire învățători și profesori s-au născut sub egida bisericii Sf. Nicolae, care și-a întins mâinile pentru ajutorarea enoriașilor ei și în primul rând pentru ridicarea nivelului cultural. Pe lângă liceul A. Șaguna s-a construit o școală elementară, înzestrată cu cele necesare și cu învățători cu pregătire superioară. Purta numele vrednicului protopop Ioan Popazu, ajuns episcop de Caransebeș. La această școală au funcționat și oameni cu pregătire teologică, unii ajungând prin diligență și destoinicie în postura de diaconi sau chiar preoți la biserică. Copii talentați, cu vocație și bună purtare erau ajutați să urmeze la școli cu grad superior, la liceu și li se acordau burse. Prof. Candid Mușlea nu a uitat să scrie despre aceste burse. Șiruri întregi, (pe unii am apucat să-i cunosc personal), de elemente cu calități s-au bucurat de sprijin pentru a putea face studii la diverse facultăți din străinătate sau în țară. Medici, profesori sau enonomiști au plecat în alte orașe sau în Capitală, unde în prezent se află fii și nepoți ai unor distinși bursieri ai bisericii Sf. Nicolae. Biserica nu a uitat vorba din bătrâni care spune că meseria este o brățară de aur și ca atare o deosebită atenție s-a acordat pregătirii unor buni meseriași, care apoi s-au încadrat în diferite societăți, după rânduielile breslelor. Lucruri frumoase a scris, într-o carte etnografică, despre acești meseriași distinsul profesor G. Pitiș, plecat la București.

Ce bine ar fi ca întreagă această activitate pe linia social-filantropică a bisericii Sf. Nicolae ar fi prezentată mai pe larg. Arhiva bisericii existentă, dar necercetată încă în această direcție, așteaptă omul care să scoată în evidență și să dea publicității fața puțin cunoscută a bisericii Sf. Nicolae și care nu se oprește doar la acordarea de burse pentru studii, la promovarea unor meseriași de calitate superioară și la îngrijirea și ocrotirea unor tineri de nădejde în micul cămin-internat ce a funcționat un timp sub supravegherea unui preot-profesor.

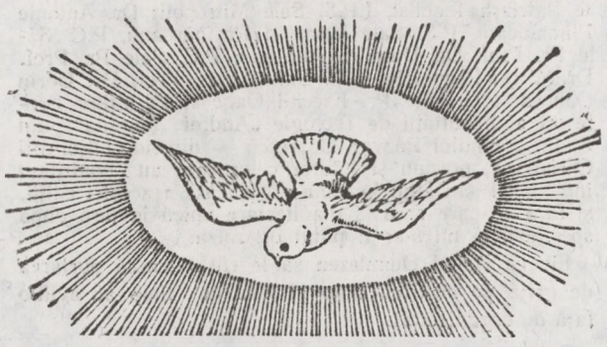

În curtea bisericii, pe lângă casele cantorale existau chilii pentru femeile „scăpătate", adică rămase fără sprijin familial și care primeau ajutoare din partea bisericii. Și nu numai aceste femei, ci și oameni bătrâni și nevoiași rămași fără pâine și îmbrăcăminte. Lista cu acești oameni săraci era în evidența epitropilor, care în unele zile a marilor sărbători sau de hramul bisericii le împărțeau acestora haine, încălțăminte, alimente și bani.

Se vor întreba unii oameni din zilele noastre, dar de unde avea biserica această capacitate de binefacere? Dacă se vor osteni puțin vor afla că biserica Sf. Nicolae a fost înzestrată în decursul vremilor de ctitori și mecenați cu suflet larg, unii rămași anonimi, cu bunuri materiale de valoare deosebită. Avea zeci de hectare de pădure și fânețe în Poiana Brașovului, ba și locuri de case tot acolo. Avea teren arabil peste o sută de hectare în Brașov-Stupini, o parte fiind în folosința personalului slujitor la biserică, iar alta dată în arendă, spre a servi unor scopuri de binefacere. Avea vie în comuna Pleașa, aproape de Ploiești și chiar un munte întreg, muntele Sf. Ilie din zona Buzăului. Toate erau gospodărite de epitropia bisericii, sub controlul Consiliului parohial și a preoților. Toate, dar absolut toate au fost naționalizate.

Mai bine de cincizeci de ani mândra ctitorie plurivoievodală, unde a făcut popas Mihai Viteazul, în drumul său spre Alba Iulia, a rămas o cenușăreasă. Bunurile sale materiale prin care a slujit cu devotament de mamă bunăstarea și existența vrednicului popor român din Șcheii Brașovului, secole de-a rândul sub stăpânire străină și cruntă, nu i-au fost restituite decât parțial. Cele mai multe au rămas înstrăinate și răstrăinate. Așa a ajuns maica bisericilor din Brașov și din Țara Bârsei!

Marele mitropolit Dr. Nicolae Bălan, în cuvântarea sa de sinteză, rostită cu ocazia sfințirii bisericii din 10 noiembrie 1940, a putut spune memorabilele cuvinte: „Așezat în centrul românismului și în imediata vecinătate cu Țara Românească, Brașovul a devenit din cele mai vechi timpuri o vatră de lumină a ortodoxiei, un focar de viață și cultură românească pentru tot cuprinsul locuit de neamul nostru. Toată această activitate s-a grupat în jurul bisericii Sf. Nicolae, care poartă și în zidirea ei urmele istoriei noastre și a peripețiilor prin care a trecut neamul și cultura românească".

Cu adevărat „flacăra statornică de cultură și de dârzenie națională" nu s-a stins și nici jarul filantropiei chiar dacă aceasta a fost sub obroc.

Centrul educaţional de zi – Asociaţia Filantropică „Sfântul Nicolae" Sibiu, Valea Aurie

Asociaţia „Sf. Nicolae" s-a înfiinţat în cadrul Parohiei „Pogorârea Sfântului Duh", cartier Valea-Aurie Sibiu, cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului în anul 1995, în baza Hotărârii judecătoreşti nr. 318/09.06.1995 şi a avizului favorabil al Secretariatului de Stat pentru Culte din 13.09.1994 cu nr. 7984.

Asociaţia a servit de la început, scopurilor de binefacere şi utilitate publică cu caracter umanitar, elaborând programe cu caracter educaţional, de asistenţă socială şi sprijin pentru copil şi familie.

Urmare unor anchete sociale efectuate în cadrul Şcolii generale din cartier, s-a constatat că un număr de peste 30 de copii care frecventează şcoala sunt orfani, prin deces sau divorţ, iar alţii săraci. Ţinând seama de această realitate din cadrul comunităţii, biserica parohiei s-a văzut responsabilă faţă de acei copii aflaţi în dificultate.

Prin eforturi susţinute, parohia sprijină Asociaţia şi reuşeşte abia în anul 2000 să deschidă, la demisolul bisericii o cantină, unde copiii cu probleme pot servi un prânz zilnic.

Începând cu anul 2001, în cadrul Asociaţiei, ia fiinţă Centrul educaţional de zi cu proiectul: „Să oferim copiilor iubire" proiect prin care biserica parohiei intră în susţinerea propriu-zisă, şi asigură protecţie spirituală şi materială unei categorii sociale defavorizate: copii orfani şi săraci.

După 3 ani de activitate, începând cu data de 1 ianuarie 2004 Ministerul Muncii, prin Direcţia pentru Dialog, Familie şi Solidaritate Socială Sibiu, aprobă pentru Asociaţia „Sf. Nicolae" proiectul „Centrul de sprijin şi asistenţă pentru copil şi familie". Este un proiect cu servicii sociale ce se derulează atât în spaţiul Centrului de zi, cât şi la domiciliul copiilor.

Grupul ţintă al proiectului

- Copii defavorizaţi proveniţi din familii monoparentale prin deces sau divorţ, familii dezorganizate, familii cu probleme financiare grele, condiţii precare de locuit.
- Copii aflaţi în plasament familial proveniţi din alte judeţe.

Beneficiari direcţi ai proiectului

- 32 de copii selecţionaţi din cartierul Valea-Aurie şi Pădurea Dumbrava Sibiu.
- 3 copii aflaţi în plasament familial, cu domiciliul în alte cartiere din Sibiu, aparţinând altor judeţe.

1. Provenienţa veniturilor pentru beneficiari:

- fonduri proprii: donaţii, sponsorizări din partea enoriaşilor şi a altor binevoitori;
- o subvenţie de 500 000 lei lunar pentru un copil din partea Ministerului Muncii — Bucureşti;
- sprijinul partenerilor.

2. Scopul proiectului:

— îmbunătăţirea serviciilor sociale, oferite copiilor şi familiilor lor, aflate în dificultate;
— acordarea zilnic a unei mese de prânz;
— sprijin educaţional pentru integrare şcolară;
— recuperare emoţională, pentru prevenirea abandonului şcolar;
— prevenirea abuzului împotriva minorilor;
— recuperare psihologică, cu reducerea agresivităţii în comportament;
— orientare profesională;
— iniţiere în informatică.

3. Descrierea activităţilor proiectului:

Activităţi derulate:

A) Consiliere şi asistenţă de specialitate:

- cunoaşterea învăţăturii de credinţă ortodoxă;
- evaluare psihologică;
- analiza situaţiei socio-familiale şi materiale;
- consiliere psihologică şi activităţi educative în vederea stimulării intelectuale şi dezvoltării personalităţii copilului;
- suport psihologic şi consiliere în situaţiile unor modificări psiho-comportamentale ca: absenteism, tendinţa la abandon şcolar, agresivitate, depresie;
- consilierea familiei în scopul armonizării relaţiilor familiale şi conştientizarea părinţilor referitor la importanţa implicării lor în procesul de reabilitare şi integrare socială şi şcolară a copilului.

B) Oferirea zilnică a mesei de prânz pentru copiii aflaţi în dificultate:

- implicarea copiilor în organizarea mesei;
- servirea mesei;
- însuşirea de cunoştinţe privind igiena alimentaţiei şi rolul ei în menţinerea sănătăţii.

4. Activităţi instructiv-educative:

- sprijin şi supraveghere în efectuarea lecţiilor;
- organizare cercuri limbi străine (engleza, germana);
- integrare socială şi şcolară la 9 copii cu probleme pe linie de comportament;
- orientare şcolară şi profesională.

Activităţi recreative

- organizarea cercului de pictură, lectură etc.;
- organizarea şi sărbătorirea zilelor onomastice şi a altor evenimente importante;
- organizare de drumeţii, excursii, vizite la muzeele din Sibiu şi mănăstiri;
- jocuri de mişcare, jocuri de masă, de cultură generală;
- concursuri pe diferite teme (de circulaţie, de educaţie sanitară, şah, poezie etc.);
- confecţionarea materialelor necesare pavoazării spaţiului social, corespunzător anotimpurilor;
- iniţiere în tehnica cusutului de mână: goblen, semne de carte etc.

5. Rezultate obţinute:

- s-a îmbunătăţit situaţia la învăţătură, în general;
- au fost depăşite dificultăţile şcolare astfel încât s-a înregistrat un singur caz de repetenţie;
- toţi elevii şi-au ridicat nivelul de învăţare al limbilor străine, unul reuşind la testul de aptitudini pentru studierea intensivă a limbii engleze;
- s-a prevenit vagabondajul prin atragerea şi supravegherea copiilor în cadrul unităţii de asistenţă socială după terminarea orele de curs;
- pe parcurs s-a ameliorat comportamentul cotidian al copiilor, au scăzut manifestările agresive, s-au corectat notele la purtare;
- copiii şi-au format deprinderi de igienă personală, igienă a spaţiului şi comportament civilizat;
- s-a dezvoltat creativitatea artistică: desen, poezie, având două eleve cu creaţii literare reuşite;
- s-a îmbunătăţit calitatea vieţii în familiile naturale / substitutive ale copiilor prin activităţi de mediere, informare, consiliere, sprijin material şi educaţional al părinţilor;
- comunitatea s-a implicat prin activităţi de voluntariat.
- toate serviciile oferite copiilor şi familiilor lor au fost gratuite;
- copiii din Centru participă regulat la Sf. Liturghie.

6. Parteneriate în derularea proiectului:

— Parohia Ortodoxă Română Valea Aurie I Sibiu;
— Direcţia de Dialog, Familie şi Solidaritate Socială Sibiu;
— Direcţia Generală pentru Protecţia Drepturilor Copilului Sibiu.

7. Responsabili de proiect:

Pr. Săsăujan Simion — preşedinte
Personal de specialitate:
Săsăujan Irina — asistent social
Apolzan Eva — psiholog
Bădiţescu Viorica — educatoare
Caragea Mirela — contabil
Cubaşa Eugenia — bucătar
Moldovan Elena — bucătar
Bunescu Constantin Crinu — secretar
Micu Ioan — administrator

CE PROIECT SE PREVEDE PENTRU VIITOR?

Pentru anul 2005 Asociaţia „Sf. Nicolae" va derula proiectul: „Servicii sociale cu caracter primar şi de suport pentru persoane vârstnice".

Proiectul a fost aprobat şi se va derula pe o perioadă de 4 ani.

Obiectivele generale şi operaţionale ale proiectului sunt:

- dezvoltarea de servicii sociale cu caracter primar pentru persoanele vârstnice din municipiul Sibiu aflate în situaţie de risc social;
- asigurarea unei mese calde, complete şi echilibrate la

(Continuare în pag. a 8-a)

Conducător de proiect
Pr. SĂSĂUJAN SIMION
Parohia ortodoxă română „Pogorârea Sfântului Duh", Valea Aurie I, Sibiu

Cursurile de perfecţionare

(Urmare din pag. a 3-a)

le" precum şi „Intervenţii arhitecturale la monumentele religioase". Preţioase informaţii s-au adus de subcomisarul de poliţie Gabriel Enescu prin lucrarea privind „prevenirea furturilor obiectelor de cult", urmată de cea a lui lt. col. ing. Ioan Vale privind „securitatea la incendiu a patrimoniului cultural eclezial".

În cadrul secţiunii dedicate conservării şi restaurării patrimoniului bisericesc, menţionăm lucrarea susţinută de arh. Laura Ilie, de la Secretariatul de Stat pentru Culte, privind „Conservarea monumentelor istorice" şi pe aceeaşi temă alte trei lucrări susţinute de Mihaela Nacu, restaurator pictură bisericească, Camelia-Elena Comşa şi Luiza-Ştefania Gherghinescu de la Muzeul de Artă al României.

Secţiunea de muzeologie a fost onorată prin susţinerea mai multor lucrări, între care menţionăm pe cea a cunoscutei cercetătoare de la Institutul de Memorie Culturală a Ministerului Culturii şi Cultelor, Mariana Iova, care oferă „instrucţiuni privind completarea fişelor de evidenţă pentru cartea religioasă de patrimoniu", urmată de cea a Florentinei Udrea privind „evidenţa unităţilor de cult" şi cea a Mihaelei Popescu privind „evidenţa şi clasificarea patrimoniului cultural naţional".

Întrucât cursurile au avut şi sprijinul Autorităţii Naţionale pentru Turism, agent de turism, prof. Alexandra-Crina Chiriac a prezentat „tehnica activităţii ghidului de turism". N-au lipsit nici informaţii privind cel mai important monument gotic din Ardeal, Biserica Neagră prezentată de Crysztina şi David Szigethy de la Braşov.

Cu totul inedit şi neîntâlnit în cadrul celorlalte cursuri, a fost secţiunea dedicată cunoaşterii „Actelor normative referitoare la patrimoniul cultural naţional — reglementări legislative referitoare la activitatea de turism", oferind astfel accesul în detaliu la toate legile care vizează patrimoniul naţional.

Dat fiind faptul că toate lucrările au fost publicate într-un monumental volum (620 p. format A 4) cu sprijinul financiar al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, bogatele informaţii ale specialiştilor pot intra în raza de cunoaştere a marelui public interesat de păstrarea, conservarea şi valorificarea patrimoniului naţional bisericesc.

Cursurile s-au încheiat cu o binevenită excursie de lucru la Mănăstirile din nordul Moldovei: Putna, Dragomirna, Rădăuţi, Voroneţ ş.a. cu participarea tuturor cursanţilor şi a conferenţiarilor.

Tot ca element de noutate au fost probele de examen de la sfârşitul cursului, prilej cu care fiecare cursant a alcătuit şi un model de ghid turistic pentru traseele turismului bisericesc, primind ca diplomă brevetul de ghid turistic autorizat din partea Autorităţii Naţionale pentru Turism.

Considerăm că şi această a şasea sesiune a cursurilor de perfecţionare a personalului bisericesc din muzee a fost o bună reuşită.

La pomenirea Sf. Paraschiva

(Urmare din pag. a 3-a)

Cinstind-o pe Sfânta Cuvioasă Parascheva, credincioşii de ieri şi de azi cinstesc darul sfinţeniei cu care Dumnezeu înfrumuseţează pe creştinii cu viaţă aleasă. Sfânta ocrotitoare a Iaşului şi a Moldovei întregi, Cuvioasa Parascheva, este neîndoielnic *lauda Moldovei* şi înaintestătătoare, aşa cum glăsuieşte un vechi tropar închinat Sfintei: *„Dobândirea dezmierdării cea râvnitoare de cele pământeşti, înţelepţeşte trecându-o cu vederea, te-ai ridicat către locaşurile cele dumnezeieşti şi izvor al tămăduirilor ai lăsat celor credincioşi presfinţit cortul tău, Maică prealăudată. A Moldovei lauda cea cinstită şi înaintestătătoare, cea încredinţată, Parascheva. Nu înceta cu fierbinţeală a ruga pe Hristos Dumnezeu pentru noi toţi".* Acum îi mulţumim Sfintei Parascheva pentru multa-I milostivire revărsată în trecut şi astăzi peste noi toţi şi o rugăm să fie pe mai departe „fierbinte mângâietoare", a sufletelor noastre.

Lumină lină...

Apariţia eleganţei şi impunătoarei lucrări semnată de Prof. I. Dumitriu-Snagov: *Monumenta Romaniae Vaticana* / Monumente-Documente-Hărţi (Bucureşti, Regia Autonomă „Monitorul Oficial", 1996), ne-a interesat, de pildă, şi pentru faptul că la pagina 150—151 se află o planşă cu nume şi text în chirilică (format 13,5×17,5), al cărei incipit este foarte clar: *Lumină lină a sfintei slave, a Tatălui ceresc.* În prezentarea acestui imn liturgic ortodox autorul volumului menţionat ne spune: „La sfârşitul manuscrisului grecesc [BAV. VAT, 2511, f. 215v—216] un anonim adaugă *Imnul înserării* în limba română: „două pagini de notaţie muzicală bizantină, care transcriu o melodie tradiţională de muzică românească... Marele lirism al poemului... se înserează perfect în rândul psalmodiilor tradiţionale, cu accentele calde ale muzicii populare, care chiamă seară de seară credinciosul la meditaţia profundă şi-l însoţeşte spre liniştea nopţii"[1].

Luând sub observaţie cele două pagini am remarcat, în timp, că încă înainte de caligrafierea neumelor respective, copistul, un anonim, desigur, a adăugat şi câteva cuvinte lămuritoare, de ordin tipiconal precum: *La Vecernia cea Mare, la Văhod, glas 2, facerea smeritului Ieromonah Macar e.*

Deslușirea acestui text ne-a prilejuit însă lămurirea a două aspecte indubitabil legate de manuscrisul muzical, respectiv, aflat şi el, ca multe altele asemenea, peste hotarele ţării. În primul rând ms. grec, de la *Biblioteca Vaticanului* (nr. 2511) a aparţinut unui psalt român care a cunoscut, desigur, şi cântarea de tradiţie bizantină cu text în limba greacă; în al doilea rând textul explicativ, cu privire la cântarea *Lumină lină*, înlătură şi o anume incertitudine asupra numelui, *«românitorului»* acestei cântări. La faptul că în unele studii de muzicologie s-a lăsat să se înţeleagă că *Lumină lină...*, publicată în *Tomul al doilea al Antologhiei* (Bucureşti, 1827, p. 361—363), poate să nu-i aparţină lui Macarie, deoarece ieromonahul muzician nu a făcut „nici o precizare în acest sens"[2].

De acum însemnarea comentată, cel puţin pentru înţelesul nostru, nu numai că autentifică apartenenţa creatorului ei, dar, pe de altă parte, evidenţiază şi acele trăsături artistice şi de creaţie (melodie, în mod deosebit) ce i-au asigurat acestei cântări o circulaţie pe un spaţiu cultural şi religios mult mai extins decât s-ar crede la prima vedere.

Evident, manuscrise şi însemnări asemănătoare, ocrotite de către Mănăstirea *Căldăruşani* s-au mai păstrat şi datorită altor foşti elevi şi colaboratori ai Ieromonahului Macarie, între care Antonie, Acachie, Chipriian, Chesarie, Ghelasie[3], iar mai târziu prin cele întreprinse de Dimitrie Suceveanu[4], N. Gh. Ionescu, Ioan Dascălu, Ioan Ştefănescu[5] şi alţii.

La cei 180 de ani de la apariţia primelor cărţi de psaltichie în limba română (Viena, 1823)[6], merită, desigur, a face un popas; un popas împodobit cu rugăciune şi cântări psaltice, care să ni-l aducă tot mai aproape pe muzicianul, pe dascălul şi tipograful de spirit paisian, cu loc de odihnă veşnică la Mănăstirea *Viforâta*, pe *Macarie Ieromonahul!*

Prof. Dr. CONSTANTIN CATRINA

Note bibliografice:

1. I. Dumitriu-Snagov, *op. cit.*, p. 149.
2. Titus Moisescu, *Muzica bizantină în spaţiul cultural-românesc*, Bucureşti, Editura Muzicală, 1996, p. 263—264; Grigore Panţiru, *Notaţia şi cheile muzicii bizantine*, Bucureşti, Editura Muzicală, 1971, p. 282—283.
3. D. Furtună, *Ucenicii starețului Paisie în mănăstirile Cernica şi Căldăruşani*, Bucureşti, Editura Nemira, 2002, p. 115.
4. Vasile Vasile, *Protopsaltul Dimitrie Suceveanu (1816—1898), în Byzantion*, vol. I, Iaşi, Academia de Arte „George Enescu", 1995, p. 9—56.
5. Mihail Poşluşnicu, *Istoria musicei la români*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1928, p. 34.
6. Constantin Catrina, *Câteva lămuriri şi adăugiri privind viaţa şi activitatea muzicală a Ieromonahului Macarie*, în *Acta Musicae Byzantinae*, vol. VII, Iaşi, Centrul de Studii Bizantine Iaşi, 2004, p. 157—165.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Vineri, 1 OCTOMBRIE 2004 — Înalt Prea Sfinția Sa** a participat în Capela mitropolitană, la Liturghia festivă cu prilejul deschiderii noului an universitar. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

● **Sâmbătă, 9 OCTOMBRIE 2004** — A primit pe Maica Isidora și sora Georgeta de la Sfânta Mânăstire Răteşti - Buzău.

● **Marți, 12 OCTOMBRIE 2004** — A primit la reședința mitropolitană pe:
— Dl. ec. Ioan Cindrea din Sibiu;
— Dl. dr. Cornel Langa subprefectul Județului Sibiu.
— Dl. prof. univ. dr. Acad. Ovidiu Drâmba din București, împreună cu d-na conferențiar dr. Anca Sârghie din Sibiu.
— P. C. Pr. Ioan Eugen Buta, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei.
— Lector Dr. Paul Brusanowski de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

● **Miercuri, 13 OCTOMBRIE 2004** — A primit pe P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, consilierul cultural al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P. C. Pr. Drd. Victor Neamțu, Directorul Seminarului Teologic Liceal din Brașov.

● **Vineri, 15 OCTOMBRIE 2004** — A primit pe P. C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan consilierul cultural al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P. C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Marți, 19 OCTOMBRIE 2004** — A primit pe Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu de la Facultatea de Teologie din Oradea.
— A primit pe dl. Prof. Mihnea Marinescu, directorul Liceului „Rulmentul" din Brașov, împreună cu d-nii: Prof. Dumitru Voicu și Chintean Cristian de la același liceu.
— A primit pe dl. Prof. univ. Dr. Mircea Tomuș din Sibiu, împreună cu dl. Ing. Ștefan Giurgiu din Sibiu.
— A primit pe dl. ec. Ioan Mețiu din Sibiu.
— A primit pe P. C. Pr. Ioan Coșa, secretarul Protopopiatului Sibiu.
— A primit pe P. C. Pr. Ioan Ersiliu Pop, preot la Mânăstirea Valea Hârtibaciului.

● **Miercuri, 27 OCTOMBRIE 2004** — A primit pe P. C. Pr. conf. Dr. Irimie Marga de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
— A primit pe P. C. Pr. Gheorghe Streza, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P. C. Arhid. prof. Dr. Ioan Floca, consilierul juridic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P. C. Pr. Simion Săsăujan de la Parohia Valea Aurie I, Sibiu.
— A primit pe P. C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 28 OCTOMBRIE 2004** — A primit pe:
— Dl. Ioan Vidrighin — ziarist din Sibiu;
— O delegație de la Parohia Ștrand, Sibiu;
— D-ra Tatiana Sudacevschi de la Chișinău, Republica Moldova.

● **Vineri, 29 OCTOMBRIE 2004** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu la reședința mitropolitană.

Pr. VALENTIN SICOE
Secretar eparhial

GRECIA

Cereri pentru a se introduce greaca modernă în cult

Prea Fericitul Arhiepiscop Hristodulos al Atenei și al Întregii Elade a făcut publică intenția de a introduce, pentru moment, greaca modernă în cult, cel puțin pentru citirea pericopelor biblice (Evanghelia și Apostolul), dat fiind faptul că mai ales tinerii nu mai cunosc greaca veche, și astfel nu mai pot urmări desfășurarea slujbelor, care se oficiază încă în această limbă.

Ar fi, de fapt, un prim pas către utilizarea limbii vorbite azi, în derularea tuturor slujbelor, în Biserica Greciei.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA:

— *Parohia ortodoxă română Noiștat* — la numiri

Termen de concurs: 1 noiembrie — 1 decembrie 2004.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAȘ:

— *Parohia ortodoxă română Prod* — la numiri

Termen de concurs: 15 octombrie — 1 noiembrie 2004.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termenul legal la Oficiile Protopopești.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: examenele absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier ad-tiv bisericesc,
Pr. GHEORGHE STREZA

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut, încă din luna iunie, ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2004.

El poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la prețul de 80 000 lei/exemplar.

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RĂȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

● *1 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului" — Dejani, prot. Făgăraș, precum și slujba din tundere în monahism a monahului Chiril P.

● *3 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit slujba de binecuvântare a noii picturi din biserica „Cuv. Paraschiva" din Hurezi prot. Făgăraș și Sf. Liturghie arhierească. P.C. pr. paroh Tudor Sicoe a fost hirotesit întru sachelar.

● *4 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a oficiat în sobor slujba înmormântării credincioasei Eleonora Friciu, în Catedrala mitropolitană rostind cuvânt de învățătură.
— Seara participă la recepția oferită de Consulatul German din Sibiu cu prilejul Zilei reunificării Germaniei.

● *5 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Agnita, cu tema *„Cântarea omofonă, mijloc de întărire a credinței ortodoxe"*.

● *7—8 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a participat la întâlnirea coordonatorilor Martirologiului creștin pentru România ce s-a desfășurat la mănăstirea Tismana. A vizitat mănăstirile Polovragi și Strâmba din jud. Gorj.

● *10 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit slujba de binecuvântare a bisericii „Cuv. Paraschiva" din Chihalma prot. Rupea, recent restaurată și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Octavian Roșală).
— Seara slujește Vecernia la Tălmăcel prot. Avrig și participă la festivitatea de premiere a copiilor iconari din parohie.

● *11 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a participat la deschiderea cursurilor Universității Româno-Germane din Sibiu, rostind un cuvânt duhovnicesc.

● *12 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Sibiu.

● *13 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Mediaș.
— Seara slujește și predică la Vecernie în biserica „Cuv. Paraschiva" din Sibiu-Triaj (pr. paroh Vasile Ghișoiu).

● *14 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit slujba de binecuvântare a capelei „Cuv. Paraschiva" din Brașov Triaj, recent pictată și Sf. Liturghie arhierească (pr. paroh Andrei Sicoe).
— Seara slujește și predică la Vecernie în biserica „Cuv. Paraschiva" din Brașov-Groaveri (pr. paroh Florin Gârlonța).

● *16 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— Slujește la depunerea jurământului militar al studenților Academiei Trupelor de Uscat Sibiu.

● *17 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu și sfințește localul cantinei sociale a parohiei amenajate recent la subsolul bisericii. P.C. pr. paroh Ioan Coșa a fost hirotesit întru iconom.
— Seara participă la festivitatea de închidere a Târgului Național de Carte Religioasă din Sibiu.

● *18 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu cu prilejul zilei hramului, rostind cuvânt de învățătură.

● *19 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a participat la festivitățile prilejuite de vizita la Cluj a S. Sale patriarhul ecumenic Bartolomeu I al Constantinopolului.

● *20 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Făgăraș.

● *21 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească sub protia I.P.S. Andrei în Catedrala arhiepiscopală din Alba-Iulia.
— Seara slujește Vecernia și Acatistul Sf. Mărturisitori: Visarion, Sofronie și Oprea în Catedrala mitropolitană.

● *23 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit un Te Deum în Capela mitropolitană cu prilejul vizitei unui grup de profesori și studenți teologi din Graz-Austria la Fac. de Teologie din Sibiu, rostind un cuvânt de salut.

● *24 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană.

● *25 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Săliște.
— Seara slujește Vecernia și Litia în Catedrală.

● *26 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a săvârșit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Nucet prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură (pr. paroh Alin Danciu).

● *27 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței din protopopiatul Avrig.

● *28 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa* a prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Brașov.
— A participat la vernisajul expoziției închinate lui Ștefan Mironescu și Anton Pann la Muzeul bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului.
— A oficiat slujba sfeștaniei cu prilejul inaugurării noii clădiri CEC din Brașov.

● *31 OCTOMBRIE a.c.* — *P.S. Sa a* participat la slujba de resfințire a catedralei ortodoxe din Aiud jud. Alba.
— A făcut o vizită la Penitenciarul din Aiud.

Arhid. VASILE AVRAM

Centrul educațional de zi

(Urmare din pag. a 7-a)

domiciliu pentru un număr de 40 persoane vârstnice (masă pe roți);

● întâlnire săptămânală, sâmbăta și duminica la orele 17—18, între preotul paroh ca și consilier spiritual al proiectului și persoanele vârstnice asistate, având ca scop prezentarea unor teme religioase, precum și alte probleme ce frământă vârsta a treia.

Proiectul va fi susținut de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei și de Consiliul Județean Sibiu.

Lucrarea filantropică, socială pe care Asociația „Sf. Nicolae" din cartierul Valea-Aurie Sibiu o desfășoară cu copiii orfani și săraci, cu persoanele vârstnice, este lucrarea misionară a Bisericii. De la începutul vieții creștine primare, în veacul IV, mai deosebit și până în zilele noastre, Biserica și-a arătat grija față de cei în nevoi. Filantropia, ca iubire de oameni a lui Dumnezeu, exercitată de creștini în numele Său, constituie condiția mântuirii (Mt. 25, 34—46), având la bază principiul fundamental: dragostea creștină.

Toți, din toate categoriile sociale, suntem chemați să ne implicăm faptic în viața copiilor și a vârstnicilor care sunt în dificultate. Să ascultăm glasurile celor ce sunt în boală, în singurătate, în lipsă, să facem ceva pentru ei, să-i ascultăm, să comunicăm cu ei, să le dăm o speranță pentru ziua de mâine, să-i ajutăm.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Carpathia Press publică cartea: *Modelul „Omului mare". Zece „Convorbiri de amurg" cu Antonie Plămădeală urmate de „Douăzeci și opt de scrisori de altădată"* de Artur Silvestri (București, 2004, 72 pag.).

N-aș avea multe de spus despre această carte care cuprinde, în special, un articol cu răspunsurile la întrebările puse de Artur Silvestri. E un fel de carte cu amintiri din viața mea, începută la Prislop și apoi trecută prin multe locuri în care nu știu cum Dumnezeu m-a ajutat să mă strecor. Nici nu m-am gândit că aș putea ajunge unde am ajuns, după ce de la început am avut parte de urmările unei condamnări, de care să vă ferească Dumnezeu pe dumneavoastră.

Am recitit cartea domnului Artur Silvestri. Cred că s-a strecurat o greșeală la pag. 14, rândurile 3—4 de sus, unde se spune că stareț la Mănăstirea Prislop era Părintele Arsenie Papacioc, în timpul când eu m-am călugărit. Or, la Prislop era stareț Părintele Arsenie Boca. Niciodată nu a fost stareț la Prislop Părintele Arsenie Papacioc. Încolo cartea, cred, dă elemente biografice dintre cele adevărate.

Tot în cartea aceasta se mai publică o parte din scrisorile pe care le-am scris în decursul anilor domnului Artur Silvestri și o parte din răspunsurile lui. Mă bucură mult această carte, care ar fi, parcă, o carte de ultim cuvânt al meu, înainte de moarte. Adevărul e însă că eu mai am încă planuri să mai public vreo 10 cărți, înainte de a mă reîntoarce la Dumnezeu.

Oricum, cartea aceasta cuprinde tot ce am vrut eu să fac și am și făcut în viața mea. Adevărul e că viața mea călugărească, care nu a fost scurtă și după aceea mergerea mea la studii în Anglia, fără voința și prietenia arătată de Patriarhul Justinian Marina nu s-ar fi putut realiza deloc.

Pozele care se află pe coperta cărții sunt alese dintre multe altele, care fac parte dintr-o mulțime de alte poze, care arată o largă activitate.

Eu îl rog pe Dumnezeu să-i dea domnului Artur Silvestri multă sănătate și multe bucurii, ca aceasta pe care mi-a făcut-o mie.

*

● *Lumină și speranță. Revistă de cultură, opinie și informare.* Editată de Centrul de Reeducare Găiești, iunie—decembrie 2004.

Este o revistă bună cu foarte multe articole, cu foarte multe povețe pentru cei închiși, deși revista își lărgește mult cuprinsul, vorbind, spre exemplu, despre pedeapsa cu moartea (conf. univ. dr. Octavian Pop), despre Ștefan cel Mare și Sfânt, despre Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul (pr. drd. Minea Gheorghița și pr. Adrian Dulgheru), despre Manuscrisele de la Marea Moartă și importanța lor pentru Vechiul Testament (pr. conf. univ. dr. Octavian Pop), apoi un bun articol de Bogdan Stoica: Sfântul la Petre Țuțea și multe altele cu subiecte diferite, care fac ca revista să fie bună.

E mare lucru să apară o astfel de revistă redactată de Centrul de Reeducare Găiești, care pare a fi un bun centru, slujit de oameni buni.

Le doresc tuturor celor care depun aceste eforturi, o activitate culturală în slujba oamenilor și a vieții de restaurare pe care o duc.

*

● Arhim. Mina Dobzeu scoate cărticica cu titlul: *Rugăciunea inimii pentru toți.* Editura Trinitas, Iași, 2003, 89 pag.

Părintele Mina Dobzeu își dă mult interes pentru învățarea credincioșilor în tainele creștine. El ne-a trimis un număr de 150 de exemplare din această carte, să le împărțim monahilor din eparhia noastră gratuit. Îi mulțumim pe această cale și rugăm pe milostivul Dumnezeu să-i facă parte de bucurii și, nu în ultimul rând, de fericirea veșnică, adică de mântuire.

Iată ce scrie pe ultima copertă, pentru o mai bună lămurire a creștinilor: *„Cum arde lumânarea până se topește toată, cum se consumă untdelemnul din candelă răspândind lumină în jur, așa trebuie să fie și rugăciunea: totală până la jertfă, să te absoarbă cu totul și continuu. „Rugați-vă neîncetat", zice Sfântul Apostol Pavel (I Tes. 5, 17). Iisus Hristos ne îndeamnă: „... privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită" (Matei 26, 41). Privegherea e când stai noaptea de veghe și te ostenești în rugăciune. Privegherea este paza gândurilor, vorbelor și faptelor noastre".* (Arhim. Mina Dobzeu).

E bine să luăm aminte și pe cât posibil să punem și în practică.

*

● La Editura „Episcop Nicolae Popovici" din Oradea apare cartea: *Istoria bisericească a românilor din Lugașu de Jos, județul Bihor* de Radu Marian (Oradea, 2004, 158 pag.).

Cartea apare cu binecuvântarea P.S. Dr. Ioan Mihălțan, episcop al Oradiei, Bihorului și Sălajului. *Cuvântul înainte* aparține profesorului Gavril Ursu din Lugașu de Jos, iar pe următoarea pagină găsim scris *Cuvântul autorului*, care descrie cu multă migală: *Istoria bisericească a românilor din Lugașu de Jos, județul Bihor.*

Este o prezentare bibliografică a unei comune din județul Bihor, și e un bun exemplu pentru celelalte. Merită o lectură interesantă spre a vedea cum s-a dezvoltat, ce rezultate a avut, și ce viitor i se arată. Trebuie citită cu toată atenția cuvenită.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — președinte; **P. S. Visarion Rășinăreanu** - Episcop-vicar — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 125 000 lei. Cont nr. 2511.1-61 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2511.1-61.15/U.S.D.; cont Euro 2511.1 - 61.34/EUR) sau echivalentul în altă valută. Banca Comercială Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.